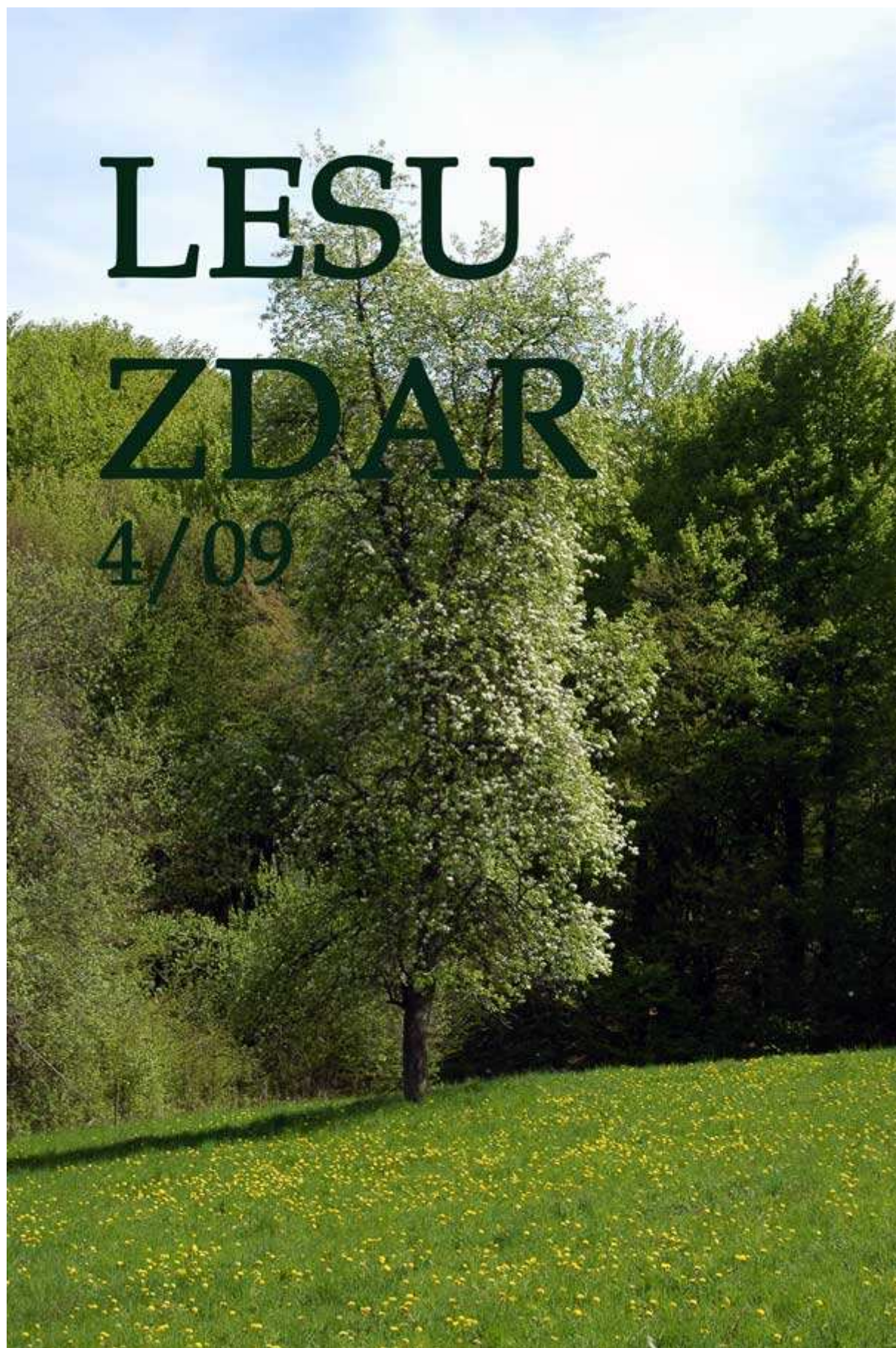

Mezinárodní den ptactva

Mezinárodní den ptactva je slaven 1. dubna a každoročně je začátkem tohoto měsíce pořádána řada akcí, které význam ptactva vyzdvihují a propagují jeho ochranu.

Angažují se nejrůznější subjekty – zoologické zahrady, zooparky, obce, ornitologové i všelijaké kroužky přátel ochrany přírody apod. Pozvánky na tyto akce a také zprávy z jejich průběhu jsou zveřejňovány v médiích. Na internetu, při zadání hesla „Den ptactva“, je pak člověk doslova zaplaven stovkami odkazů.

Pokud však podlehnete své zvědavosti a chcete se dozvědět něco bližšího o tom, proč se vlastně ptactvo právě 1. dubna takto oslavuje, začínáte narážet na nedostatek informací. Většinou důvod není vůbec uveden, případně jen zmínka o Konvenci o ochraně ptactva, která byla podepsána právě 1. dubna, a to roku 1906. Zajímavé je, že formulace v jednotlivých odkazech jsou si podobné jako vejce vejci a výhradně se omezují na toto strohé sdělení. Po dalším pátrání se vám podaří získat onu konvenci, dle textu podepsanou však nikoliv 1. dubna 1906, ale už 19. března 1902 a jejíž doslovně přeložený název je Konvence na ochranu ptáků užitečných v zemědělství.

Výčet smluvních stran Konvence zahrnuje Rakousko-Uhersko, Německo, Belgii, Španělsko, Velkou Británii, Francii, Řecko, Lucembursko, Monako, Portugalsko, Švýcarsko, Švédsko a Norsko. Text je rozčleněn v 16 článcích, přičemž nápadně připomíná mnohem pozdější Ptačí směrnici (z r.1976) a zakotvuje ochranu, resp. zákazy a omezení, týkající se užitečných ptáků v zemědělství, zejména hmyzožravých druhů. Ochrana se týká jednak dospělých jedinců a jednak hnízd s vejci a mláďaty. Např. je zakázáno použití takových způsobů lovu, zbraní a nástrojů, které slouží k zabíjení a chytání ptáků ve velkém, přičemž je řešeno nakládání i s ptáky legálně ulovenými myslivci. Přílohou je také seznam druhů užitečných ptáků a dále seznam druhů škodlivých. Mezi užitečné druhy jsou řazeny třeba některé sovy, poštolky, datloví ptáci, mandelík, vlha, dudek a řada druhů drobných pěvců. Naopak mezi škodlivé druhy jsou řazeni dravci, výr, supi, kormoráni, pelikáni ...

Tato Konvence je již dávno překonána, a to nejen coby mezinárodní dokument, ale také vnímáním významu ptáků v ekosystémech. Přece však zanechala svou stopu v podobě Mezinárodního dne ptactva s velkým počtem akcí u nás i ve světě, reflektujících modernější a racionálnější pohled na přírodu. Zejména v posledních desetiletích se výrazně přehodnotilo vnímání tzv. škodlivosti řady druhů včetně dravců.

Na akcích oslavujících ptáky jsou většinou prezentováni zástupci atraktivních nebo svým způsobem života jinak zajímavých druhů ptáků, avšak historie vztahů mezi lidmi a ptáky bývá opomíjena.

Ptáci ale byli v popředí zájmu lidí odnepaměti. Opeřenci hráli významnou roli nejen v náboženství, ale také v kultuře a umění. Již staří Sumerové 3 tisíce let př. n. l. měli pečetidla s obrázky orlů, Chetité ve 4. st. př. n. l. měli reliéf dvouhlavého orla, další početné zmínky lze nalézt v antické mytologii – Prométheus a orel, Léda a labuť, symbolem bohyně Athény byla sova a existuje ještě množství dalších podobností.

Vynikajícím znalcem ptáků ve středověku byl císař Fridrich II. (r. 1194 – 1250), který napsal monumentální dílo o šesti svazcích *De natura avium et de arte venandi cum avibus*, tj. O přirozenosti ptáků a umění lovu s nimi. Jedná se o dílo do dnešních dnů platné a v mnoha ohledech nepřekonané. První svazek pojednává povšechně o ptácích, druhý o sokolovitých dravcích a další díly pak podrobně o sokolnictví.

Dravci a především sokoli hráli přirozeně významnou úlohu ve starých legendách. Např. ze 7. století pochází legenda o svatém Bavonu, flanderském sokolníku, který byl nevinně odsouzen k smrti pro domnělé uloupení vzácného bílého raroha loveckého. Když již stál na popravišti, snesl se náhle z výše ztracený raroh a posadil se na břevno šibenice. Bavon, jehož nevina byla takto prokázána, obdržel svobodu.

Protějškem Bavona byl v Rusku Trifon Patrikejev, sokolník Ivana Hrozného (r. 1530 – 1584). Podle pověsti ztratil při lovu nejlepšího carova sokola. Rozhněvaný car mu pod trestem smrti uložil, aby do tří dnů bílého sokola přinesl. Trifon dravce hledal a třetí den klesl vyčerpáním. Ve snu se mu zjevil jeho patron svatý Trifon na koni s bílým sokolem a pověděl mu o borovici, na které sokola nalezne. Po procitnutí Trifon skutečně na určeném místě sokola našel a krátce před vypršením lhůty jej carovi odevzdal.

V carském Rusku platilo také zajímavé nařízení vztahující se na chytáče sokolů, tzv. pomyčiky. Všem, kteří přišli do styku se vzácnými sokoly, bylo přísně zapovězeno pít vodku, kouřit tabák, hrát v kostky apod., aby se sokolům cara nepříhodilo nic zlého od opilých a nečistých mužiků. Chytači se prokazovali zvláštním glejtem s carovou červenou pečetí, na němž byla uvedena všechna jejich privilegia, např. právo požadovat od každého potravu pro sebe i sokoly, nocleh, dopravní prostředky a pracovní síly. Byli také osvobozeni od všech místních daní a dávek. Přitom všichni sokoli v přírodě byli přísně chráněni a za ublížení jim byly udělovány velmi přísné tresty včetně hrdelních. Byly dokonce zřizovány rezervace na ochranu sokolích hnízdišť, např. nynější státní rezervace Sedm ostrovů na východním murmanském pobřeží byla založena již koncem 17. století.

Přísnou ochranou byly trvale zajištěny dobré stavy sokolů, kteří byli ve velkém počtu odebíráni z přírody pro sokolnictví. Např. jen carské sokolnické dvory chovaly až 3 tisíce dravců, převážně rarohů loveckých, rarohů velkých a sokolů stěhovavých, ale také jestřábů, krahujců a orlů skalních i královských. Jako potrava pro dravce tam bylo chováno také 100 tisíc párů holubů, což ovšem nestačilo a holubi museli být ještě kupováni.

Množství známých historických údajů o ptácích je ohromující. Navíc se používáním moderních výzkumných metod a zařízení, např. satelitních vysílačů a čím dál dokonalejších kamerových

systémů, zkoumáním DNA apod. získává nepřeberné množství informací, důležitých pro ochranu ptáků. Avšak v důsledku chybných zásahů člověka do přírody řada ptačích druhů již nenávratně vyhynula a dalším hrozí vyhubení. Proto každá akce, která ptáky popularizuje a přispívá k jejich racionální ochraně, je přínosná. Mysleme proto na tu samozřejmou a naprosto nezbytnou „opeřenou“ součást přírody každý den a nejen jednou za rok - 1. dubna.

Ing. Petr Zvolánek

(foto v záhlaví - Jesťárk lesní s mláděty)

Fotopříloha:

(foto - Ing. Libor Dostál)

Brhlík lesní

Strakapoud velký

Elektronické aukce dříví na OM/ES: bilance za I. Q 2009

Elektronické aukce dříví (EAD) Lesů ČR, s.p. započaly třetí rok svého provozu. Po poklesu objemů nabízeného a zobchodovaného dříví ve III. a IV. Q 2008, ke kterému došlo především vlivem nastupující hospodářské krize a celkové situace na trhu se dřívím, se objem dříví I. Q 2009 ustálil a lze konstatovat, že i navýšil.

I. Q 2009 byl ve znamení několika změn. První a nejzásadnější změnou byl příchod nového organizátora – společnosti B2B centrum, a.s., která začala elektronické aukce provozovat ke dni 28.1.2009. Nový organizátor se EAD u Lesů ČR věnoval již v roce 2007 a jeho nynější služby potvrzují do konce ledna roku 2011. Nová aplikace byla v rámci možností co nejvíce přizpůsobena aplikaci předcházejícího organizátora a pomalu se dostává do povědomí registrovaných subjektů. Každému registrovanému subjektu, lépe řečeno osobám oprávněným ke vstupu do aplikace, byly přiděleny přihlašovací údaje a současně obdržely i podrobný manuál jako pomoc pro lepší orientaci v nové

aplikaci. Každý týden je jim navíc doručena zpráva s oznámením o nově vypsanych aukcích pro daný týden.

Druhou změnou bylo zavedení nové formy prodeje – tzv. holandských (sestupných) aukcí. Holandské aukce, fungující na principu postupného klesání vyvolávací ceny dříví až na předem danou minimální hranici, jsou určeny především pro méně poptávané sortimenty nebo do období s nízkou poptávkou. První holandské aukce byly vypsány v měsíci únoru s ohledem na skutečnost, že nějaký čas potrvá, než se zájemci s pravidly a principem holandských aukcí seznámí. Současně se postupně zkoušelo, jaké nastavení jednotlivých parametrů (poklesu ceny aukce a časových intervalů) je pro využívání holandských aukcí optimální. Z celkových jedenácti vypsanych aukcí byly realizovány, tj. skončili úspěšným podáním nabídky, pouze dvě. Lze proto konstatovat, že se v průběhu I. Q holandské aukce nestaly ještě zcela využívanými.

V lednu bylo nabídnuto 2.609 m³ dříví, z toho zobchodováno bezmála 500 m³ za 601.980 Kč. Z dosažených výsledků lze vyčíst, že první měsíc tohoto roku byl méně úspěšný. Důvodem byla jednak již zmiňovaná celková situace na trhu a obecně nízká poptávka po dříví.

Množství nabídnutého dříví v únoru se oproti předcházejícímu měsíci zdvojnásobilo, přičemž se prodalo více než 2.000 m³ převážně jehličnatých (SM, BO) pilařských výřezů III. jakostní třídy a vlákninových sortimentů (V. tř.). Cena zobchodovaného dříví se pohybovala těsně pod hranicí 1,8 mil. Kč.

Březen byl z I. Q měsícem nejúspěšnějším. Bylo nabídnuto více než 6.000 m³ a prodáno bezmála 2,5 tisíce m³ jehličnatých, ale i listnatých sortimentů. Cena prodaného dříví za měsíc březen dosáhla k hranici 2,5 mil. Kč.

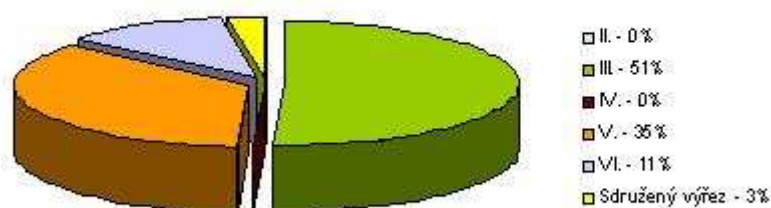
Měsíc Nabídnuto Prodáno Vysoutěžená cena

	m3	m3	Kč
Leden	2 609	479	601 980
Únor	4 186	2 031	1 788 809
Březen	6 206	2 486	2 493 788
Celkem	13 001	4 996	4 884 577

I. Q letošního roku byl spíše ve znamení jehličnatých dřevin. Smrkových sortimentů se zobchodovalo více než 2.000 m³ z celkových 4.996 prodaných m³. Z listnatých dřevin byl nejpoptávanější buk a listnaté tvrdé dříví obecně, a to převážně vlákninové sortimenty (V. tř.) a palivové dříví (VI. tř.). Přehled jednotlivých dřevin a zobchodovaných objemů je možno vidět v grafu *Bilance EA dle dřevin I. Q 2009*, procentuální zastoupení jednotlivých sortimentů pak v grafu *Bilance EA I. Q 2009 – dle sortimentů*.

Ve druhé polovině března bylo na lesním závodě Židlochovice nabídnuto 24 m³ sdruženého výřezu ořešáku černého (sdružený výřez obsahoval výřezy II. a III. tř. jakosti) s vyvolávací cenou 7.500 Kč/m³. V rámci aukce byly podány dvě nabídky. Výsledkem byla úspěšně ukončená aukce s prodejní cenou ve výši 8.150 Kč/m³.

Balance EA I. Q 2009 - dle sortimentů

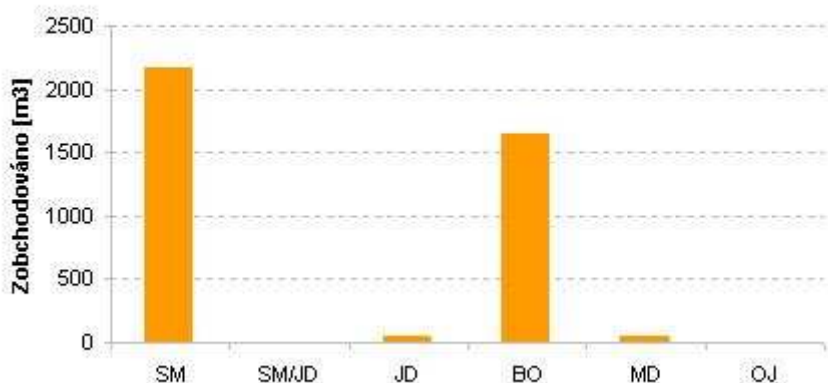

Nejčastěji realizovaným množstvím dříví za I. Q bylo 60 m³ a to v deseti případech z padesáti sedmi úspěšně zakončených aukcí, hned poté 50 m³ v devíti případech. V průměru bylo zobchodováno 97 m³ na jednu aukci. Procento úspěšnosti EAD (tj. množství prodaného dříví vzhledem k nabídnutému) činí za období I. Q 38,4 %. Z dlouhodobého hlediska, kdy je v EAD standardní úspěšnost okolo 30 %, lze konstatovat, že I. Q 2009 byl obdobím úspěšným.

Elektronických aukcí se v I. Q účastnilo jedenáct krajských ředitelství a čtyři lesní závody. Nejúspěšnější organizační jednotkou co do množství nabídnutého i prodaného dříví je krajské ředitelství Teplice (zobchodováno 1.350 m³ dříví), druhé v pořadí je krajské ředitelství Plzeň (zobchodováno 1.300 m³).

EAD mají v současné době zaregistrovaných 268 subjektů, které mohou tento obchodní kanál využívat ke koupi dřevní hmoty. Pomalu přibývají i noví zájemci. Informace o podmínkách, pravidlech a registrační smlouvě jsou uvedeny na webových stránkách Lesů ČR www.lesy.cz v sekci Obchodní partneři.

Balance EA dle dřevin I. Q 2009 - jehličnaté dřeviny

Balance EA dle dřevin I. Q 2009 - listnaté dřeviny

Háj - ročník VII, rok 1878

„Největší škůdce našich lesů mezi hmyzem jest bez odporu po lýkožroutu chroust obecný, zvláště pak jeho neúnavně a tiše působící ponrava... Vyjma sbírání ponrav za pluhem nemůže ani ruka lidská mnoho proti larvě chrousta pořídit; neboť loupání drnu, hledání a vykopávání ponrav jest velmi páravé a nemůže se dopodrobna prováděti.“

Celkem 12 čísel sedmého ročníku Háje s podtitulem „Časopis pro lesníky, myslivce a přátele přírody“ vyšlo v Krucemburku (do 2. čísla v Pardubicích) v tiskárně Hoblík & Bayer (Pardubice) nákladem majitele. Kromě redaktora Jana Doležala byl uváděn jako vrchní redaktor jmenovaný Českou lesnickou jednotou Josef Vrbata. Šest čísel přílohy Háje s názvem Domácnost a podtitulem „Poučné listy ilustrované vědeckého i zábavného obsahu“ vyšlo v Krucemburku v tiskárně Hoblík & Bayer (Pardubice) nákladem majitele. Jako redaktor byl uváděn pouze Jan Doležal. Od tohoto roku už nebyla vydávána příloha Domácnosti s názvem Zábavy lovecké a lesnické.

Od roku 1878 začala být vydávána nová příloha Háje s názvem Lověna a podtitulem „Poučný a zábavný časopis pro myslivce a přátele přírody“. Vycházela v polovině každého druhého měsíce, tedy šestkrát do roka, v Krucemburku v tiskárně Hoblík & Bayer (Pardubice) nákladem majitele. Jako redaktor byl uváděn pouze Jan Doležal. „...odhodlali jsme se k vydávání tohoto listu, aby bojoval proti újednictví, vychovával dobré lovce, poskytoval zábavu i poučení a vůbec šířil uvědomělost mezi syny

Lověny...Doufajíce, že nebude jediného českého myslivce a lovce, jenž by nepodporoval zásad, které hájíme, kojíme se i nadějí, že nebude ani jediné české myslivny, kde by nenalezla naše Lověna příznivce.“

Postavení Háje nebylo ani sedm let od počátku jeho vydávání lehké. Ba právě naopak. Slova Josefa Hytla v článku Upřímné slovo k našim lesníkům českým mluví za vše: „Táži se, čím jest to vlastně povinností, kdo má podporovati český lesnický časopis neb knihu, když vlastní údové zeleného stavu zde tak netečně se chovají? ...upřímným slovem, kterého v dnešním dopise chci použít, bych totiž vybědnu veškeré naše lesníky, v nichž upřímnost k svému povolání plane a pravá česká krev koluje a také pravými českými lesníky se býti honosí, by všemožně se vynasnažili našemu výtečnému časopisu Háji co možná největšího odbytu a předplatitelů získati; myslím pánové, že jest to naší svatou povinností!“

Bohužel nezačalo ubývat pouze předplatitelů časopisu, ale také jeho přispěvatelů. Obavy se zřetelně rýsují ve slovech Josefa Vrbaty v článku Českým lesníkům. „*Duševních pracovníků začalo ubývat přes všechno úsilí podnikatelstva a mladiství Háj jest v nebezpečí, že suchem zahyne, nedostane-li se mu vbrzku vydatného deště z říše bodrých duchů lesnických... Zasílejte pánové! opuštěnému Háji příspěvky literární třeba v pohodlnější Vám řeči německé a my se milerádi postaráme o správný překlad...“*

Hubme a zužitkujme chrousty čili babky!

Hubme a zužitkujme chrousty čili babky! tak zní často opakované heslo časopisu Háj. Chroust obecný, dříve lidově nazýván také jako babka, patří mezi škůdce, kteří nejen v 19. století způsobili značné škody jak v zemědělství, tak lesnictví. Dá se říci, že se vyskytoval s výjimkou horských a podhorských oblastí na celém území Čech, Moravy a Slezska. Díky tomu si také vydobyl své pravidelné místo na stránkách časopisu Háj. A protože je konec dubna doba, kdy se začínají rojit první chrousti, bude toto číslo věnováno právě jim.

Chrousti patří do rodu brouků z čeledi vrubounovitých. Lesnický významné jsou u nás dva druhy: chroust obecný a chroust maďalový. Jejich vývoj trvá v souvislosti s klimatickými podmínkami 3 až 4 roky (u chrousta maďalového i 5 let). Dospělí jedinci se začínají rojit od druhé poloviny dubna do počátku května a okamžitě se páří. Oplodněné samičky poté nakladou vajíčka do země. V červnu až červenci se z vajíček líhnou larvy, které v říjnu zalézají hlouběji do země, kde přezimují. Na jaře druhého roku, v dubnu až květnu, vylézají larvy k povrchu, v červnu až červenci se svlékají a v říjnu opět zalézají k přezimování. Třetí rok probíhá vývoj obdobně. Čtvrtý rok na jaře larvy opět vylézají do povrchových vrstev půdy a v červenci až v srpnu se zakuklí. Po několika týdnech se vylíhnou noví brouci, kteří zůstávají v kukelní komůrce až do jara.

Dospělí chrousti ožírají listy většiny listnatých dřevin (preferují dub) a jehličí modřínu. Mnohem škodlivější jsou larvy chroustů (ponravy), které žijí v půdě a živí se kořeny dřevin a bylin (často napadají také obilniny a další zemědělské plodiny). „*Že chroust pochází z ponravy a naopak tato z chrousta, že pak jsou oba úhlavními nepřáteli lesů, je též málo komu neznámo. Jisto jest, zahubíme-li jednoho nebo druhého, že zahubili jsme tím oba dva, a také musí býti snahou každého řádného*

lesníka, aby vyhubil tohoto hořkého hosta způsobem co možná nejrychlejším a nejlacinějším. Ničení těchto dvou tvorů – chrousta i ponravy – bývá tak rozdílné a jednak i obtížné, že třeba jest přemýšlet i o tom, jakých as prostředků rychlejších a lacinějších jest se uchopiti a proti kterému z obou by se mělo dříve zakročit způsobem výhodnějším?”

Aby se předešlo škodám, které způsobovali periodicky se objevující chrousti, byly jejich ponravy sbírány při orání a rytí, dospělí jedinci byli setřásáni ze stromů a ničení. Místodržitelství (vládní orgán zastupující panovníka v době jeho nepřítomnosti v zemi) stanovovalo ve srozumění se zemským výborem (výkonný orgán českého zemského sněmu) odměnu za sbírání chroustů a ponrav. Tato odměna byla z poloviny placena obcí a z poloviny ze zemského fondu. Např. roku 1877 byla odměna stanovena následovně: za hektolitr chroustů 2 zl. 50 kr. a za hektolitr ponrav 13 zl.

Bohužel se občas stávalo, že ničení chroustů a ponrav nebylo zcela správně pochopeno a dovedeno do úplného konce. „...na mnohých místech ale špatně chrousty hubili. Vyvezli je sesbírané na pole, aby je zaorali, anebo je dali do hnoje, odkud opět vylézali. Bylo by záhodno, aby se nařídilo usmrcování chroustů vařící vodou neb rozmačkáním, neb jinak jest sbírání málo co platné.“

V oblastech s opakovanými kalamitami byly dříve ponravy i dospělí chrousti největšími škůdci na lesních školkách i v kulturách. Časopis Háj proto přinášel celou řadu domácích i zahraničních rad, jak před tímto škůdcem stromky ochránit.

„Poněvadž ponravy i ve školkách škodívají, třeba i tyto chrániti rozličným způsobem. Nejjednodušší a nejlacinější způsob jest vykopání příkopu, který chrání zem školky, aby ponravy do ní se nepřistěhovaly. Jiný též jednoduchý prostředek jest, přimíchati do upravené zeminy něco mouru z milířů neb síry na prášek rozetřené.“

„Rozhlédneme-li se ale po přírodě, zpozorujeme na známém domácím zvířeti, že jest zvlášť uzpůsobeno k vyrývání drnu a země. Zvíře to jest naše prasátko. Prase má velmi dobrý čich a může velké množství ponrav ve svém pružném žaludku pohřbíti...Naše jehličnaté kultury v česko-moravském pohoří trpí velmi mnoho ponravami; rolník ale nečiní pro vyhubení jich buď nic, aneb jen velmi málo, ačkoli za to odměna určena jest; nicméně ale rád zapůjčí své štětinače na několik dní našim hajným neb pastýřům zvlášť k tomu ustanoveným. Místa, kde ponravy ukryty jsou, nemusíme teprv namáhavě hledati; štětinatí čtvernožci najdou je velmi brzo a přejdou místa, kde žádných ponrav není, neryjíce.“

„Dal jsem tudíž ve zmíněném lese na několika místech nahromaditi roští, takže jedna kupa ode druhé as na 200 kroků vzdálena byla. Když počal výlet chroustů, kázal jsem zapáliti při setmění každou hromadu. K nemalému potěšení svému shledal jsem v krátkosti, že pokus můj se zdařil a že chrousti, valem do ohně lítající, v něm sami se spalují. Nicméně i ti chrousti, kteří poněkud vzdáleni byli a do ohně dolítnouti nemohli, lezli po zemi a k ohni se blížili; - což dle velkého šramotu suchého listí bylo pozorovati – mnozí z nich zvedli se před ohněm a vletěli do něho, ostatní pak leželi uhořelí kolem ohně.“

Kromě rad, jak se chroustů účinně zbavit, přinášel časopis Háj také často kuriózní návody, jak je efektivně zpracovat. Zvláště dospělí jedinci chroustů skýtají netušené možnosti.

„Polívka z chroustů. Polívka ta připravuje se následujícím způsobem: Otrhejme živým chyceným chroustům, kterých se na jednu osobu 30 počítá, povrchní křídélka, načež je čistě omejme a v hmoždíři nadrobno roztlučme. Když se to bylo stalo, nechme to v rozvařeném másle škvařiti a hodme je takto do hovězí polívky, která se i s vodou promíchati může, načež je čistě procedme a na smaženou housku vylejme. Užijeme-li k tomu sebe řidší polívky, stane se přípravou právě naznačenou přece skutečně výborným pokrmem.“

„V roce 1872 bylo ve Württembersku veliké množství chroustů (babek) nasbíráno a jevílo se býti věcí velmi důležitou po rozluštění otázky, jak by se s nimi naložiti mělo, aby se látky jejich co nejvhodněji a nejvydatněji užilo. Úmysl, zkoušeti stravitelnost chroustů při krmení vepřového dobytka, zavedl první podnět k pokusům toho druhu... Aby tito brouci, vařící vodou usmrcení, do takového stavu byli uvedeni, v kterém by se dlouho uschovati dali, byli napřed vysušeni, pak jako zemčata na stroji rozetřeni a konečně do sudů co nejpevněji vecpáni. Tato na vzduchu sušená hmota udržela se po celých šest měsíců velmi dobře, obsahovala však později mnoho ponrav... Když výhradně brouky se krmilo, zůstavila zvířata hrubší části krovek atd. bez užitku; proto byli s ječným šrotem a horkou vodou smíchány, načež kaši tu vepřový dobytek velmi dychtivě žral a ničím neopovrhl.“

„Utrhne-li se asi hodinu po nažrání chroustovi hlava, tož vyprýští z rány několik kapek temně barevné tekutiny, která se mění dle povahy rostliny, již se nažral. Moku tohoto užito jako barvy aquarelové, a to s pěknými výsledky...“

Na závěr

V časopise Háj a jeho přílohách dále naleznete např. články O lesním stelivu, Lesy říše turecké v Asii, O vrbách, Houby bedlovité, Pomůcky k počtovědě lesnické, Krtek obecný, Nový způsob zhotovování stálých lesních map příručních, Jednoroční smrkové sazenice a móda v lese, Třicátá schůze české lesnické jednoty, Vysušování půdy lesními stromy, Uchování hmyzu.

Na závěr bych ocitovala výňatek z článku Chroust od Františka Rottra. *„Hledme tedy uchopiti se všech možných prostředků proti tomuto nepříteli lesů; budeme-li bojovati vytrvale proti němu, dosáhneme zajisté svým časem výsledku žádoucího a zachráníme lesy...“*

Mgr. Jitka Hemelíková, Archiv LČR

Škody způsobené v lesních porostech abiotickými činiteli na LHC Vyšší Brod, revíry Frymburk a Vítkův Kámen

(sníh – zima 2005/2006, orkán Kyrill – leden 2007)

Údaje jsou získané z lesní oblasti 13 – Šumava z okolí Frymburku (revíry Frymburk, Vítkův Kámen). Revíry se rozkládají na obou březích přehrady Lipno (726 m.n.m.). Na pravém břehu revír Vítkův Kámen s nejvyšším vrcholem 1053 m (hora Vítkův Kámen), na levém břehu revír Frymburk s nejvyšším bodem 829 m (Liščí vrch). Oba revíry jsou součástí LHC Vyšší Brod, který patří do středně škodami sněhem postihované oblasti (za posledních 30 let 0,25 m³/ha), rovněž poškození lesů větrem je dlouhodobě hodnoceno jako střední (za posledních 30 let 0,63 m³/ha a rok).

V zimě 2005/2006 však způsobil sníh na LHC kalamitu velkého rozsahu. Zvýšená kolísavost atmosféry se projevuje zvýšeným podílem škod povětrnostními vlivy. V noci z 18. na 19. ledna 2007 udeřil orkán Kyrill. Mohutnou silou větru byly znovu zničeny a poškozeny lesní porosty na celém LHC. Po sněhovém polomu je to další těžká zkouška jak pro samotné lesní porosty, tak především pro lesní hospodáře.

Ochrana proti polomům byla, je a bude vždy velmi složitá. Složitost záležitosti hlavně v tom, že na různých místech se škody polomem projevují různě. I rozbor příčin a podmínek, které způsobily rozsáhlé polomy na obou revírech, potvrzují tuto skutečnost.

Statistické údaje se týkají 576 porostních skupin poškozených sněhovou kalamitou (zima 2005/2006) z toho:

revír Frymburk	170
revír Vítkův Kámen	406

a 496 porostních skupin poškozených a zničených následným orkánem Kyrill (leden 2007) z toho:

revír Frymburk	336
revír Vítkův Kámen	160

Charakteristika revírů:

revír	Frymburk	Vítkův Kámen
LHC	Vyšší Brod	Vyšší Brod
lesní oblast PLO	13 Šumava	13 Šumava
LVS	6 smrkobukový 73,10%	6 smrkobukový 64,20%
	7 bukosmrkový 26,90%	7 bukosmrkový 35,30%
nadmořská výška	726 - 829 m.n.m	726 - 1053 m.n.m.
prům. roč. srážky mm	703 mm	943 mm
prům. roč. teplota °C	4,5°C	4,7°C
Langův dešťový faktor	154	201
vegetační doba	117 – 118 dnů	117 – 118 dnů
geologie	Biotické ruly	Žuly, biotické ruly
výměra ha	1896 ha	1941 ha
kategorie lesa	Lesy hospodářské 97,92%	Lesy hospodářské 83,94%
CHKO Šumava	43,34 % porostní plochy	100,00 % porostní plochy

Soubory lesních typů se zastoupením nad 5% porostní plochy:

ekologická řada	SLT	Frymburk %	Vítkův Kámen %
kyselá	6K	31,57	39,80
	7K		11,66
	6I	8,92	4,00
živná	6S	5,20	0,03
obohacená	6V	1,15	16,03
oglejená	6O	7,67	0,06
	7O	7,52	8,99
	7P	9,47	6,70
rašelinná	6R	6,62	

Produkčně ekologické charakteristiky:

Dřevina	zastoupení		Přirozená skladba	zásoba		Průměrná bonita	
	Frymburk	V.Kámen		Frymburk	V.Kámen	Frymburk	V.Kámen
	%	%	%	%	%	%	%
Smrk	82,84	85,30	85,50	88,90	90,29	2,5	2,8
Jedle	1,29	0,87	20,10	1,20	0,69	1,9	2,4
Borovice	9,36	3,74	1,20	8,12	3,63	3,1	2,7
Vejmutovka	0,02			0,03		1,0	
Modřín	0,48	0,77		0,22	0,36	1,5	1,4
Jedle obr.	0,06	0,17			0,01	2,0	1,1
Douglaska	0,08	0,02		0,03	0,01	4,03	5,0
SA jehl.	94,13	90,87	72,80	98,50	94,99		
Buk	1,46	5,33	25,80	0,14	3,53	3,0	3,3
Klen	0,28	0,38	0,50	0,09	0,16	2,0	2,8
Jasan	0,02	0,01		0,01	0,01	2,4	2,2
Olše	2,43	0,49	0,20	0,64	0,13	3,5	3,3
Bříza	1,60	2,47	0,60	0,60	1,12	2,1	1,2
Lípa	0,01	0,01		0,01		2,0	4,0
Jeřáb	0,04	0,32			0,02	1,2	1,9
Osika	0,01	0,07			0,02	9,0	8,9
Vrby	0,02	0,05		0,01	0,02	9,0	8,1
Ost. List.			0,10				
SA list.	5,87	9,13	27,20	1,50	5,01		
CELKEM	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00		

Ohrožení lesa sněhem (Plíva 2000):

	0/1	1/0	1	1/2, 2/1	2	SA
	zanedbat.	malé	střední	značné	silné	
Frymburk %	1,04	0,27	32,84	35,21	30,64	100,00
V. Kámen %			41,59	14,76	43,65	100,00

Ohrožení lesa větrem (Plíva 2000):

	0/1	1/0	1	1/2, 2/1	2	SA
	zanedbat.	malé	střední	značné	silné	
Frymburk %	1,06	0,38		68,63	29,93	100,00
V. Kámen %	2,27	2,97	11,65	48,52	34,59	100,00

Celková výše zpracované kalamity vzniklé vlivem sněhu a větru na obou sledovaných revírech dosáhla 162 087 m³, při intenzitě 42,24 m³/ha porostní plochy.

	sníh			vítr			celkem		
	m³	%	m³/ha	m³	%	m³/ha	m³	%	m³/ha
Frymburk	3432	10,19	1,81	30254	89,81	15,96	33686	100,00	17,77
V. Kámen	73527	57,26	37,88	54874	42,74	28,27	128401	100,00	66,15
Celkem	76959	47,48	20,06	85128	52,52	22,18	162087	100,00	42,24

Rozbor příčin a podmínek, které způsobily sněhové a větrné polomy

Příčiny, které nelze péstebními zásahy ovlivnit:

- nadmořská výška
- meteorologické podmínky
- vlastnosti stanoviště

Nadmořská výška (škody sněhem):

nadmořská výška	Frymburk		Vítův Kámen		Celkem	
	m³	%	m³	m³	%	m³
726 – 800	2149	62,62	14794	20,12	16943	22,02
801 – 850	1283	37,38	25139	34,19	26522	34,46
851 – 900			16955	23,06	16955	22,03
901 – 950			9132	12,42	9132	11,87
951 – 1053			7507	10,21	7507	9,62
celkem	3432	100,00	73527	100,00	76959	100,00

Sníh nejvíce poškodil porosty v nadmořské výšce 801 – 850 m.n.m. (34,46% zpracovaného polomového dříví). Vlivem nadmořské výšky a s ní spojenou kombinací meteorologických jevů (větší množství napadaného sněhu v krátkém časovém období ve spojení s oteplením – teploty kolem 0 °C – a tím vznikající těžké sněhové závěsy v korunách), dále zvyšované tvořící se námrazou, způsobily zvláště na revíru Vítův Kámen škody katastrofálního rázu (13,17% porostní zásoby). Maximální škody byly způsobeny v poměrně úzké výškové zóně.

Vlastnosti stanoviště

HS (hospodářské soubory) vytvořené na základě přírodních podmínek a stavu lesa.

Na obou sledovaných revírech bylo nejvíce polomů zpracováno na HS 53 (hospodářství kyselých stanovišť vyšších poloh) a to 42,08% z celkového množství vykázané polomové hmoty (sníh, vítr). Přibližně stejné je procentické vyjádření u sněhového polomu (43,18% z celkového množství zpracovaného sněhového polomu) a větrného polomu (41,09% z celkového množství zpracovaného větrného polomu). Ve větrem zvláště ohrožených HS 57 (hospodářství oglejených stanovišť vyšších poloh) bylo zpracováno 15,64% a HS 77 (hospodářství oglejených stanovišť horských poloh) 17,48%

z celkového množství kalamitního dříví. Na HS 57 (sních 13,29%, vítr 17,76%) na HS 77 (sních 14,72%, vítr 19,98%).

SLT (soubory lesních typů), z nichž byly nejvíce rovněž poškozeny porosty SLT 6K (kyselé smrkové bučiny) 36,35% z celkového množství polomové hmoty (sních, vítr). Sních 39,73% z celkového množství zpracovaného sněhového polomu, vítr 33,29% z celkového množství větrné kalamity. Z ostatních SLT 70 (svěží jedlová smrčina) 12,92% (sních 11,74%, vítr 13,98%), SLT 6V (vlhká smrková bučina) 12,70% (sních 14,13%, vítr 11,45%).

Příčiny, které lze pěstebními či hospodářsko-úpravnickými zásahy ovlivnit:

Dřeviny, druhová skladba

dřevina	sněh						vítr						Celkem	
	Frymburk		V.Kámen		SA		Frymburk		V.Kámen		SA			
	m³	%	m³	%	m³	%	m³	%	m³	%	m³	%	m³	%
SM	3027	88,21	69615	94,68	72642	94,38	29576	97,75	54546	99,4	84122	98,82	156764	96,71
JD	13	0,37			13	0,02			2	0,01	2		15	0,01
BO	386	11,26	3161	4,3	3547	4,61	514	1,7	260	0,47	774	0,91	4321	2,67
MD			21	0,02	21	0,03	10	0,03			10	0,01	31	0,02
BK			529	0,72	529	0,69			63	0,11	63	0,07	592	0,37
KL			4	0,01	4	0,01			3	0,01	3		7	
BR	6	0,16	191	0,26	197	0,25	3	0,02			3	0,01	200	0,12
OL			6	0,01	6	0,01	151	0,5			151	0,18	157	0,1
Celkem	3432	100	73527	100	76959	100	30254	100	54874	100	85128	100	162087	100

Smrk je v této zkoumané části Šumavy hlavní hospodářskou dřevinou. Podílu smrku na druhové skladbě odpovídá i výše poškození abiotickými činiteli. Zastoupení smrku mělo významný vliv na výši polomu (96,71% veškeré zpracované hmoty připadá na smrk). Ukazuje se, že čím větší je zastoupení smrku, tím větší je také intenzita polomu. V pořadí druhou jehličnatou dřevinou, co se týče poškození polomem je borovice. Z celkové zpracované polomové hmoty připadá na borovici 2,67% (sních 4,61%, vítr 0,91%). Hlavní příčinou poškození borovice sněhem je křehkost dřeva. Je dobré povšimnout si chování borovice při větrném polomu. Proti větru působí příměs borovice kladně, zejména ve větrech ohrožených (Z, JZ, SZ) návětrných stranách (zejména jedná-li se o místní ekotyp).

	sníh						vítr						Celkem	
SM	Frymburk		V.Kámen		SA		Frymburk		V.Kámen		SA			
%	m³	%	m³	%	m³	%	m³	%	m³	%	m³	%	m³	%
SM 90%+	2764	80,54	52847	71,87	55611	72,26	23951	79,17	45189	82,35	69140	81,22	124751	76,97
SM 50%+, jehl 50%-	561	16,35	6631	9,02	7192	9,35	3515	11,62	4504	8,21	8019	9,42	15211	9,38
SM 50%-, jehl 50%+	22	0,63	471	0,64	493	0,64	271	0,89	44	0,08	315	0,37	808	0,5
SM 50%+, list 50%-	85	2,48	11492	15,63	11577	15,04	1721	5,69	3723	6,79	5444	6,4	17021	10,5
SM 50%-, list 50%+			1902	2,59	1902	2,47	796	2,63	583	1,06	1379	1,62	3281	2,02
ostatní			184	0,25	184	0,24			831	1,51	831	0,97	1015	0,63
Celkem	3432	100	73527	100	76959	100	30254	100	54874	100	85128	100	162087	100

Stejnorodé smrkové porosty byly polomem poškozeny nejvíce (76,97% veškeré zpracované polomové hmoty). Poškozeny byly více větrem (81,22%), méně sněhem (72,26%). Vzhledem k tomu, že smrk je hlavní hospodářskou dřevinou mohou výsledky šetření mít význam pro pěstování porostů. Výsledky šetření by bylo dobře stále ověřovat a postupovat tak, aby byly vylučovány faktory, které poškozování těchto porostů zvyšují.

Smíšené porosty (smrk + buk)

Vyhodnocen je podíl nahodilých těžeb v genové základně na revíru Vítkův Kámen (lesní vegetační stupeň 6 – 7).

	snih		vitr		Celkem	
BK	SA		SA			
%	m³	%	m³	%	m³	%
-10	1575	21,45	597	24,53	2172	22,22
11 - 15	281	3,84	116	4,77	397	4,06
16 - 20	543	7,39	0	0	543	5,55
21 - 25	1007	13,71	106	4,36	1113	11,39
26 - 30	1070	14,57	88	3,62	1158	11,85
30 +	2867	39,04	1526	62,72	4393	44,93
Celkem	7343	100	2433	100	9776	100

Nejmenší poškození nahodilými těžbami vykazují smíšené porosty se zastoupením BK 11 - 15% (4,06%) a zastoupením BK 16-20% (5,55%) z celkového množství zpracované kalamitní těžby ve smíšených porostech v genové základně. Z přehledu vyplývá, že ani vhodná skladba dřevin není všelékem při ochraně proti sněhu (75,11% z celkového množství zpracované kalamity ve smíšených porostech v genové základně). Jako optimální smíšení odpovídající podmínkám stanoviště se jeví smíšení ve smrko-bukových porostech se zastoupením buku 11-30%. Toto smíšení odpovídá hlediskům biologickým i ekonomickým. Je nutné vždy provádět pečlivé pěstební a těžební zásahy.

Záleží na způsobu pěstování jednotlivých dřevin, na jejich výchově a na způsobu smíšení. Spadem vlhkého sněhu byl značně poškozen zejména smrk.

	sníh				vítr					
věk.	Frymburk	V.Kámen	SA		Frymburk	V.Kámen	SA		Celkem	
st.	m³	m³	m³	%	m³	m³	m³	%	m³	%
2		382	382	0,5	95	17	112	0,13	494	0,3
3	132	4725	4857	6,31	368	334	702	0,82	5559	3,43
4	411	6288	6699	8,7	1780	2695	4475	5,26	11174	6,89
5	461	9329	9790	12,72	2629	6231	8860	10,41	18650	11,51
6	261	4662	4923	6,4	1872	5488	7360	8,65	12283	7,58
7	361	9295	9656	12,55	1497	9162	10659	12,52	20315	12,53
8	310	4052	4362	5,67	2547	3203	5750	6,75	10112	6,24
9	557	7167	7724	10,04	4756	6466	11222	13,18	18946	11,69
10	235	8660	8895	11,56	3809	6849	10658	12,52	19553	12,06
11	335	13342	13677	17,77	3741	8847	12588	14,79	26265	16,2
12	85	2250	2335	3,03	3516	2380	5896	6,92	8231	5,08
13	189	2413	2602	3,38	2584	1476	4060	4,77	6662	4,11
14	60	813	873	1,13	604	1726	2330	2,74	3203	1,98
15	35		35	0,04	456		456	0,54	491	0,3
16		143	143	0,19			0		143	0,1
17		6	6	0,01			0		6	
	3432	73527	76959	100	30254	54874	85128	100	162087	100

Kalamitou byly nejvíce poškozeny starší porosty. Nejvíce byly poškozeny na obou revírech porosty 11. věkového stupně. Připadá na ně 16,20% z celkově zpracované kalamitní hmoty. Z toho sněhem (17,77%), větrem (14,79%) i když podle lesnické literatury se ve druhé polovině doby obmýtní nebezpečí škod sněhem v jehličnatých porostech ztlačně zmírňuje. K poškození starších porostů došlo hlavně z důvodu působení sněhu spolu s námrazou. Škody sněhem se soustředily převážně do horních partií korun.

Zakmenění

Jednoznačně byly kalamitou nejvíce poškozeny ve sledované oblasti porosty při zakmenění 9 (50,74%) z celkového množství zpracované kalamitní těžby. U sněhového polomu (50,81%) a větrného polomu (80,96%), takže výše poškození je z hlediska obou kalamit prakticky stejná.

Bonita

Škody sněhem i větrem ve smrku se soustředily především do porostů 3. bonity (39,54%) zpracovaného polomového dříví sněhem (40,45%), větrem (38,76%). Jak vítr, tak i vlhký sněh postihly při kalamitě porosty této bonity prakticky stejně. Na těchto stanovištích mají stromy dobré podmínky pro růst. V povrchových vrstvách mají pro svůj růst dostatek živin a nevytvářejí proto hluboké

zakořenění. Tyto lokality jsou i předměty lesnického hospodaření a mělo by být právě jim věnováno při výchově i obnově největší pozornost.

U borovice byly největší škody na bonitě 4 (33,16% zpracovaného borového kalamitního dřeva). Silněji porosty na této bonitě poškodil sníh (36,57%), vítr (17,57%).

Výčetní tloušťky stromů

Největší škody v porostech polomem vznikly při výčetních tloušťkách smrku 23-30 cm (36,59%) zpracovaného polomového smrkového dřeva sněhem (36,13%), větrem (36,43%). Při posuzování vlivu výčetních tloušťek na výši kalamity bylo zjištěno, že rozdíl v poškození při výčetních tloušťkách 23 – 26cm a výčetních tloušťkách 27 – 30 cm byl jen minimální.

Nejvíce byly poškozeny borovice o výčetních tloušťkách 31 – 34 cm (33,16% zpracovaného polomového borového dřeva). Značný rozdíl je však v tom, že sněhem bylo poškozeno 37 – 64%, větrem 12,65%.

Porostní výšky

Polom postihl nejvíce porosty vysoké 26 – 30m. U smrku to bylo v těchto porostních výškách 39,73% zpracovaného polomového smrkového dříví, u borovice 47,80% polomového dříví (převážně na revíru Frymburk). Na revíru Vítkův Kámen byly nejvíce poškozeny borovice o výškách 16 – 20m.

Rozloha porostů

(vliv velikosti porostních skupin na intenzitu větrného polomu)

Revír		do 1 ha	1 – 3 ha	3 – 5 ha	+ 5 ha	celkem
Frymburk	m ³	1863	11378	3821	8192	30254
	%	6,15	37,61	29,16	27,08	100
	m ³ /ha	54,05	36,42	12,80	29,67	32,83
V. Kámen	m ³	1447	11450	15082	26896	54874
	%	2,64	20,87	27,48	49,01	100
	m ³ /ha	164,99	130,77	100,70	52,35	72,21
Celkem	m ³	3310	22828	23903	35087	85128
	%	3,89	26,81	28,08	41,22	100
	m ³ /ha	76,55	57,07	53,32	44,42	50,63

K největšímu poškození co do rozsahu došlo v kategorii nad 5 ha (41,22%) zpracované větrné kalamity. I když škody větrem vyjádřené intenzitou poškození na 1 ha porostů poškozených větrem jsou v kategorii nad 5 ha nejnižší (44,42 m³/ha). Škody větrem byly evidovány na 63,62 % porostní plochy sledovaných revírů.

Z kalamity způsobené škodlivými abiotickými činiteli lze vyvodit, že škody sněhem nezávisí příliš na tvaru terénu. Jsou závislé na nadmořské výšce. Sněhová kalamita v zimě 2005 – 2006 potvrdila, že při

rozsáhlých sněhových kalamitách bývají poškozeny, zpravidla bez velkých rozdílů, porosty ve většině věkových tříd (FLURY 1908, VORREITER 1937).

Na sledovaných revírech se jeví jako nebezpečný směr větru na revíru Frymburk Z, JZ, na revíru Vítkův Kámen Z, SZ. Oba revíry leží v těsné blízkosti lipenského jezera, jehož hladina umožňuje změny rychlosti větru.

Závěr

Nesmí se podlehnout bezmocnosti z opakujících se kalamit. Nikdy není situace bezvýchodná a není na místě podléhat skepsi. Ochrana porostů proti sněhovým či větrným polomům není akcí jednorázovou, ale systematickou a dlouhodobou. S úplným vyloučením škodlivých účinků počítat nelze. Značný podíl ekologického a hospodářského rizika stále trvá. Obě kalamity naruší hospodaření na revírech. Je třeba vyrovnat se s následky kalamit. Uplatňovat hospodářská opatření se zvážením všech přírodních i porostních poměrů. Vycházet z toho, že do lesa jednou zabudovaný systém má velkou setrvačnost. Hledat řešení způsobu obnovy a výchovy lesních porostů a velikost negativních změn stanoviště na kalamitních holinách. Snažit se o udržení ekologické stability lesních ekosystémů. Pracovat rychle, koncepčně, ale rozvážně. Skutečně efektivně posuzovat změny dřevinné skladby, prostorové rozmístění při obnově, smíšený les nejlépe vyhovující místním podmínkám. Systém obnovy navrhnout pro každou kalamitní holinu, pro každý porost zvlášť.

Foto příloha:

Foto: Ing. Martin Honetschläger

Foto 1 - větrný polom - revír Frymburk

Foto 2 - větrný polom - revír Frymburk

Foto 3 - větrný polom - revír Frymburk

Foto 4 - větrný polom - revír Vítkův Kámen

Foto 5 - větrný polom - revír Vítkův Kámen

Foto 6 - větrný polom - revír Vítkův Kámen

Ing. Miloš Candra

Emeritní lesní správce LS Vyšší Brod

František Aleš

Revírník LČR, LS Vyšší Brod, revír Frymburk

Pavel Řepa

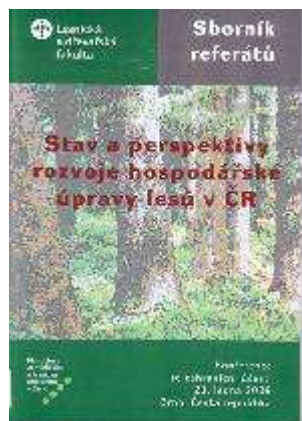
Revírník LČR, LS Vyšší Brod, revír Vítkův Kámen

Nové odborné publikace a knihy - duben 2009

z oboru lesnictví a příbuzných oborů

Stav a perspektivy rozvoje hospodářské úpravy lesů v ČR

Sborník referátů z konference se zahraniční účastí (Brno, 21. 1. 2009), kterou pořádala Lesnická a dřevařská fakulta Mendelovy zemědělské a lesnické univerzity v Brně.

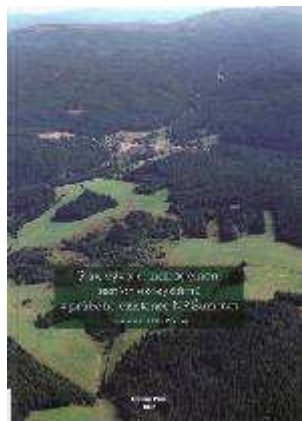

Vydala Mendelova zemědělská a lesnická univerzita, Brno, 2009

/darováno prof. inq. Jaroslavem Simonem, CSc., z MZLU v Brně technické knihovně LČR HK/

Stav, vývoj a management lesních ekosystémů v průběhu existence NP Šumava

Stanislav Vacek a Vilém Podrázský

Publikace je příspěvkem k problematice hospodaření v lesních ekosystémech nacházejících se v chráněných územích (národních parcích). V úvodu je zdůrazněno, že problémy s koncepcí hospodaření ve zvláště chráněných územích nejsou jen našim domácím fenoménem. Jsou aktuální v mnoha středoevropských národních parcích, kde byl aplikován velmi měkký přístup ve vymezování porostů ponechaných samovolnému vývoji. V charakteristice přírodní lesní oblasti Šumava je popsáno vymezení zájmového území, jsou zhodnoceny přírodní a porostní poměry a jsou analyzovány zvláštnosti oblasti, specifika hospodaření a aspekty ochrany. Je zde zdůrazněno, že Šumava jako celek vyniká relativně nejméně narušenými a nejlépe zachovanými horskými ekosystémy. Ve stěžejní kapitole "Analýza vývoje ochrany lesních ekosystémů v Národním parku Šumava" jsou popsány dva národní parky Šumavy (Národní park Šumava a Bavorský národní park) včetně jejich specifík. Dále jsou zde rozebrány systémy řízení péče v Národním parku Šumava, a zejména pak jejich specifika v letech 1991-1994, 1994-2003, 2004-2007 a od roku 2007 do současnosti. Poté následuje stať, která se zabývá lesem jako nezastupitelnou složkou životního prostředí. Ve stati "Problematika managementu lesních systémů a zonace Národního parku Šumava" je uvedeno, že dosavadní výsledky výzkumu zde potvrdily vysokou ekologickou a environmentální hodnotu tohoto území a že některé lesní ekosystémy se dosud vyznačují značným potenciálem autoregulace a obnovy. Ne vždy je však tento potenciál brán v úvahu a je ve shodě s proklamovanými cíly národního parku. Dále je

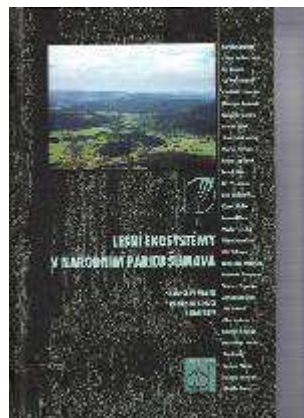
zde nastíněn vývoj zonace včetně jejich kritérií a návazných problémů a je zde zdůrazněno, že diferencovaný přístup k řízení vývoje lesů na území Národního parku Šumava je žádoucí a pro zachování poslání parku nezbytný. Tyto lesní komplexy v žádném případě neodpovídají svým charakterem lesům původním či přirozeným, tj. lesům, v nichž by bez velkých rizik mohl přestat specifický management. Ve stati nazvané "Lesy Šumavy a kůrovci" jsou zodpovězeny otázky, proč je situace s kůrovcem v chráněných územích tak komplikovaná a proč kůrovec napadá stromy a porosty. Dále je zde analyzován průběh nejdůležitějších kůrovcových kalamit v minulosti i v současnosti, a to včetně situace po orkánu Kyrill v lednu 2007. Velká pozornost je zde věnována opatřením přijatým vedením Národního parku Šumava, a to jak z obecného postupu při zpracování následku kalamity, tak i z hlediska speciálních managementových opatření na nejvíce postižených lokalitách (Polom, Plesná, Ždánidla, Jelení skok a Černá hora, lokality Modravské a Weitfallerské slatě a Kalamitní svážnice). Ve stati "Hodnocení rizik a odpovědnosti" jsou analyzovány otázky týkající se uplatnění obranných opatření proti kůrovci v Národním parku Šumava, nepříznivých důsledků pro plnění mimoprodukčních a produkčních funkcí lesů, důsledků ekonomických, politických i pro vnitřní management Národního parku Šumava a v neposlední řadě i otázek týkajících se zahraničních vlivů a mezinárodní spolupráce. V závěru knihy je především zdůrazněno, že klíčovým problémem péče o lesní ekosystémy v Národním parku Šumava je zpracování nového plánu péče o lesní ekosystémy, který by vycházel z nové zonace postavené na exaktních základech a důsledné diferenciaci stanovištních a porostních poměrů.

Vyd. Svaz obcí národního parku Šumava v nakladatelství a vydavatelství Lesnická práce, s.r.o., Kostelec nad Černými lesy, 2008

/zakoupeno v Lesnické práci, s.r.o., Kostelec nad Černými lesy, pro technickou knihovnu LČR HK/

Lesní ekosystémy v Národním parku Šumava

Stanislav Vacek, František Krejčí a kolektiv

Monografie přináší rámcový přehled o stavu a vývoji lesních ekosystémů Šumavy a jejich managementu s hlavním akcentem na území Národního parku Šumava. Cílem této publikace je poukázat na nejdůležitější aspekty této složité a často v odborných i laických kruzích diskutované problematiky, a to v relativně širokém názorovém spektru jednotlivých členů autorského kolektivu. V charakteristice přírodní lesní oblasti Šumava je popsáno vymezení zájmového území, jsou zhodnoceny přírodní a porostní poměry a jsou analyzovány zvláštnosti oblasti, specifika hospodaření

a aspekty ochrany. Je zde zdůrazněno, že Šumava jako celek vyniká relativně nejméně narušenými a nejlépe zachovanými horskými ekosystémy. V kapitole o obecném metodickém přístupu se zdůrazňuje, že základním problémem našich horských lesů je zajištění jejich ekologické stability a biodiverzity jako kategorického požadavku uplatňování principů trvalé udržitelnosti. Z kapitoly o půdách vyplývá, že na Šumavě je vyvinuta výrazná výšková půdní stupňovitost od podhorských až po horské půdy. Jednotlivé půdní typy se však vyznačují značnou variabilitou.

Další část publikace analyzuje lesní fytoocenózy, a to jak v celé přírodní lesní oblasti Šumava, tak i na studovaných trvalých výzkumných plochách. Ze získaných poznatků je zřejmé, že rostlinná lesní společenstva jsou zde velmi variabilní, jejich druhová struktura je ovlivňována několika různými environmentálními faktory i managementem. Kapitola struktura a vývoj porostů pojednává o kůrovcové disturbanci s náhlým prosvětlováním porostů v různých stanovištních a porostních podmínkách prostředí jako o nezbytném základu pro tvorbu polyfunkčního managementu postaveného na exaktních základech.

Velká pozornost byla v rámci této monografie věnována problematice přirozené i kombinované obnovy. Velká pozornost je dále věnována významu, struktuře a managementu tlejícího dřeva v lesních ekosystémech. Z výsledku výzkumu zdravotního stavu porostů vyplývá, že při posuzování poškození porostů je nutné brát v úvahu variabilitu klimatických podmínek jednotlivých let (především výskyt extrémních situací, jmenovitě nedostatek srážek) a specifikace jednotlivých vývojových stadií či růstových fází. Ve stati o vlivu kůrovce na lesní ekosystémy je analyzován průběh nejdůležitějších kůrovcových kalamit v minulosti i v současnosti, a to včetně situace po orkánu Kyrill v lednu 2007. V kapitole o biodiverzitě v lesních ekosystémech jsou uvedeny příklady analýzy dvou významných skupin organismů - půdních pancířníků a makromycet, které ukazují další aspekty struktury, funkce a lesních ekosystémů. Pozornost je zde věnována i genetické struktuře populací jehličnatých dřevin. V další kapitole této monografie je pak analyzována problematika diferencovaného managementu. Na území Národního parku Šumava je aplikován přírodě blízký management lesních ekosystémů, vycházející z Plánu péče Národního parku Šumava. Péče o lesní ekosystémy je diferencovaná, vycházející především ze zonace, přírodních podmínek reprezentovaných soubory lesních typů a ze současného stavu porostů.

V závěru monografie je především zdůrazněno, že klíčovým úkolem péče o lesní ekosystémy v Národním parku Šumava je zpracování nového plánu péče o lesní ekosystémy, který by vycházel z nové zonace postavené na exaktních základech, tj. na důsledné diferenciaci stanovištních a porostních poměrů. Předložená studie vzniklá na základě dlouhodobých výzkumů řešitelů z Fakulty lesnické a dřevařské ČZU v Praze, Lesnické a dřevařské fakulty MZLU v Brně a ze Správy NP a CHKO Šumava se stane jedním z podkladů pro tvorbu exaktního managementu vycházejícího z poznatků o lesním prostředí, o vlastnostech dřevin, o přirozené dynamice struktury, o zákonitostech růstu a vývoje lesních společenstev v různých stanovištních a porostních podmínkách. Management lesních ekosystémů ve zvláště chráněných územích, pokud nechce ztratit vědecký charakter, musí vycházet ze zákonitosti růstu, vývoje a regenerace přirozeného lesa v dané oblasti.

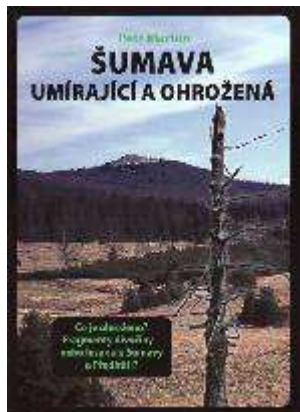
Vyd. nakladatelství a vydavatelství Lesnická práce, s.r.o., Kostelec nad Černými lesy, 2008

/zakoupeno v Lesnické práci, s.r.o., Kostelec nad Černými lesy, pro technickou knihovnu LČR HK/

Šumava umírající a ohrožená

Co je ohroženo? Fragmenty divočiny – nebo lesy celé Šumavy a Předhůří?

Petr Martan

Publikace je neotřelým příspěvkem do vleklé diskuse, která u nás již dlouho probíhá kolem Národního parku Šumava. Na problém prosazovaného "bezzásahového managementu" publikace nazírá z pohledu "ducha krajiny". Tím není řečeno, že pomíjí přírodní či ochrannářskou stránku problému. V textu je obsažena celá řada lesnických pohledů, zabývajících se historií lesů, funkcí, jakou lesy v kraji měly a mají a jak může být krajina vinou ochrannářské schizofrenie ohrožena.

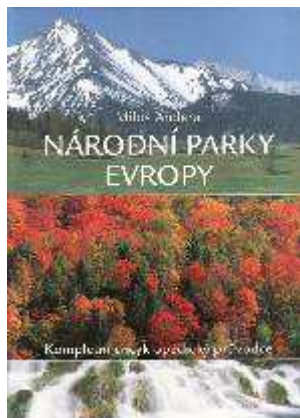
Vyd. Komunita pro duchovní rozvoj, o.p.s., Čkyně, 2008

/darováno technické knihovně LČR HK/

Národní parky Evropy

Kompletní encyklopedický průvodce

Miloš Anděra

Unikátní encyklopedie zahrnuje přehled všech bezmála 390 národních parků existujících na území Evropy do poloviny roku 2008. Jednotlivé parky jsou uspořádány podle šesti hlavních regionů (severní, západní, střední a východní Evropa, Balkán a Středozeří), a dále podle států. Každý národní park uvádí stručná "vizitka" obsahující kromě českého a původního názvu v příslušném jazyce základní údaje o jeho rozloze a roku vyhlášení, adresu správy parku, střediska pro návštěvníky, aktuální odkaz na webové stránky či jiný informační zdroj a také schematické znázornění polohy parku

v dané zemi. Hlavní textovou část uvádí popis přírodních fenoménů na území parku počínaje geografickou polohou (v širším kontextu) a zakončuje stručnou charakteristikou květeny a zvířeny, v řadě případů jsou zmíněny i významné konkrétní lokality vhodné k návštěvě. Závěrem je připojena stručná informace o dosažitelnosti parku, popřípadě o historických nebo jiných pamětihodnostech na jeho území či v blízkém okolí.

Základním prostředkem k představení parku je však bohatá fotografická výbava, zahrnující takřka 1500 snímků s rozmanitými náměty (celkové pohledy, panoramata, detaily krajinných celků, interiéry typických či význačných ekosystémů, rostliny a živočichové, významné turistické a historické objekty). V mnoha případech text doplňují i barevné kresby rostlin a živočichů, jednoduchá schémata, grafy apod. Téměř všechny národní parky, až na malé výjimky, provází jednoduchá mapka.

Závěrečný rejstřík umožňuje vyhledávat jednotlivé parky podle názvů či podle země, ve které se nacházejí. Úvodní kapitola knihy obsahuje stručný nástin historie národních parků z celosvětového i evropského pohledu a zejména zajímavou statistiku týkající se evropských parků (např. pořadí podle velikosti či podílu na rozloze jednotlivých zemí, historické aspekty vyhlášení parků apod.). Hlavní přínos a originalitu encyklopedie lze shrnout do tří okruhů: za prvé je to úplnost výčtu národních parků v rámci Evropy včetně opomíjené evropské části Ruska, za druhé struktura informací poskytujících nejen základní údaje o daném parku, ale i o jeho turistické dosažitelnosti, přímých kontaktech apod. A za třetí nápaditá a kreativní grafická úprava včetně využití fotografií velkého formátu (celostránkových či dvoustránkových). Svým pojetím je encyklopedie mimořádným dílem, které dosud nemá na našem ani evropském knižním trhu obdobu.

Vyd. Nakladatelství Sloart, Praha, 2008

/zakoupeno v síti knihkupců pro technickou knihovnu LČR HK/

Přírodou z Polabí k hraničním horám

Vybrané kapitoly o přírodě, krajině a životním prostředí Královéhradeckého kraje

Editor: Petr Rybář

Přehledně koncipovaná velká a reprezentativní kniha, zpracovaná sedmdesátičlenným kolektivem autorů, vychází z pestrosti a jedinečných přírodních a krajinných krás a hodnot Královéhradeckého kraje, jeho zachovalého životního prostředí i kulturně historického bohatství. Úvod publikace napsal ing. Pavel Bradík, bývalý hejtmán Královéhradeckého kraje. Poté následuje návod na práci s knihou. Strukturu a kompozici knihy vytváří 17 systematických a přehledných kapitol: Kraj se představuje, Nástin historie, Osudem krajiny je vývoj, Reliéf a jeho kamenný podklad, Kamenná kronika i bohatství regionu, Podzemní a povrchové vody, Slunce, vítr, déšť - od nížiny po vrcholky hor, Bez půdy by nebylo života, Tajemná říše hub a lišejníků, Zelený svět rostlinstva, V lese hospodaří příroda i člověk, Užitek z luk a polí, lesů i vod, Pestrý svět živočichů, Chráněná území - poslední přírodní ráje, Životní prostředí, Člověk dotváří prostředí, Lidé a krajina regionu s podkapitolkou medailonků osobností přírodovědců, ochránců přírody a lesníků a medailonky osobností umělců, tvůrců, mecenášů. Následují soupisy Literatura a prameny, Věcný a místopisný rejstřík a Přehled autorů knihy. Celé dílo, které je vytištěné na křídovém papíru, provází zhruba 440 barevných fotografií, ilustrací, mapek a grafů.

Vyd. Královéhradecký kraj, Hradec Králové, 2008

/darováno technické knihovně LČR HK/

Zahradnický a ovocnicko-vinařský slovník naučný

Díl I.: A – D, Díl II.: E – M, Díl III.: N – Ž s dodatky

Vyd. Československá akademie zemědělská, Praha, I. díl: 1934, II. díl: 1938, III. díl: 1942.

/zakoupeno v antikvariátě pro technickou knihovnu LČR HK/

Jiří Uhlíř

Třeboňsko – kraj lesů a rybníků

Třeboňsko je jedna z mála CHKO vyhlášených v rovinaté krajině po staletí kultivované člověkem. Přesto se zde zachovaly mimořádně cenné přírodní hodnoty. Na mnoha místech lze dosud hovořit o harmonické krajině, kde jsou lidské aktivity v určité rovnováze s přírodou. Proto je Třeboňsko vyhlášeno i jednou ze šesti českých biosférických rezervací programu Člověk a biosféra UNESCO .

Lesní hospodářství na Třeboňsku

V lesnictví v oblasti Třeboňska hospodaří zejména Lesní správa LČR, s. p., Třeboň. Sídli ve vlastní před několika lety opravené bývalé fořtovně na okraji Třeboně, v místní části Holičky. Lesním správcem je Ing. Jaroslav Slanec. V současné době pracuje na lesní správě 21 zaměstnanců včetně revírníků a 2 adjunktů. Počet revírů je 12, z toho 2 revírníci vykonávají funkci odborného lesního hospodáře drobným vlastníkům lesa a několika obcím. Lesní správa Třeboň se nachází v jihovýchodní části Jihočeského kraje v Třeboňské pánvi, která se dá charakterizovat jako převážně rovina na jihu a východě lemovaná kopci. Katastrální výměru má lesní správa 64 000 ha, porostní plocha lesů obhospodařovaných LČR představuje 15 795 ha. Na 4 280 ha lesů jiných vlastníků vykonává LS činnost OLH.

Podloží LS Třeboň je velmi pestré. Je tvořeno jílovitými půdami, písky, rašelinou a při státní hranici s Rakouskem zvětralinou. Rozpětí nadmořské výšky Třeboňské pánve se pohybuje od 390 m na severním okraji do 520 m na styku s Českomoravskou vrchovinou. V LHC Třeboň převažuje řada kyselá, což odpovídá převaze kyselých hornin krystalinika i pánevních sedimentů. Jen nepatrně je zastoupena řada živná, která se váže hlavně na bohatší typy rul a žul. Nejčastější je řada podmáčená

a oglejená na sedimentech v pánvi. Lesní správa hospodaří z větší části na půdách přechodně či trvale zamokřených.

Zastoupení dřevin představuje BO 67 %, SM 29 %, ostatní dřeviny jako DB, OL, BŘ, OS, JD a BK celkem 4 %.

Hospodářsky i esteticky je velmi ceněná „třeboňská borovice“, která se vyznačuje rovným kmenem, dosahujícím výšky až přes 30 m, červená borka začíná nízko nad oddenkem, koruna je malá vysoko posazená. Na Holičkách je semenný sad této borovice. Jednou z dřevin Třeboňska, jinde se téměř nevyskytujících, je středoevropský endemit borovice blatka (*Pinus rotundata*) a kříženec s borovicí lesní - borovice podvojná (*Pinus x digenea*). Borovice blatka spolu s borovicí lesní a jejich kříženci tvoří na Třeboňsku svým rozsahem zcela unikátní rašelinné lesy v rámci střední Evropy. Pozoruhodný je výskyt dubu letního, který je rozšířen nejen běžně v lesních porostech, ale též v zaplavovaných nívních územích a na desítkách kilometrů hrází rybníků a vodních kanálů.

Mezi památné stromy na Třeboňsku patří například Novořecká dubová alej. Nachází se v katastrálním území Holičky u Staré Hlíny. Duby je zde lemována cesta vedoucí po hrázi podél Nové řeky. Kdysi jich tu bylo několik tisíc, aby zpevnily břehy tohoto vodního díla Jakuba Krčína. Vodní cesta byla budována v letech 1584 – 1585 jako ochrana rybníka Rožmberk. Původních dubů se mnoho nedochovalo, ale několik „stařešinů“ ještě najdete. Mají obvody až 8 m, výšku až 30 m a stáří kolem 450 let. Většina tohoto stromořadí je však mladší, od 50 do 200 let. Procházka touto cestou je krásná. Lesy LS Třeboň jsou často atakovány kalamitami. Nejvýznamnější polomové škody vznikly v roce 2006, 2007 a 2008. V roce 2006, kdy sníh na počátku roku prolámal převážně mladé borové porosty a porosty středního věku, bylo zpracováno ještě v témže roce 515 tis. m³ kalamitního dříví. V lednu v roce 2007 vichřice Kyrill polámala a vyvrátila 179 tis. m³ a v loňském roce v březnu vichřice Emma 97 m³ dříví.

Třeboň - Holičky, budova lesní správy

Vysázené a přirozenou obnovou nalité plochy po kalamitách

Roční těžba LS Třeboň po kalamitách činí 60 tis. m³, nejvýznamnějším dodavatelem prací je nyní firma Lesy Český Rudolec, a. s.

V první den mojí návštěvy LS Třeboň začali pracovníci akciové společnosti Jihočeské lesy se sídlem v Nových Hradech vyzvedávat z velkoškoly Vlčí luka sazenice převážně borovice a také dubu, buku a jedle. Používají se hlavně sazenice prostokořenné, ale do porostů na rašelinách se dávají sazenice obalované. Tmavá barva rašeliny přitahuje sluneční paprsky, ty rašelinu vysušují a prostokořenné sazenice vykazují velké ztráty.

V oblasti LS Třeboň je 16 pronajatých honiteb a jedna honiba – Stará řeka – je režijní. Vyskytuje se zde zvěř černá, srnčí a vysoká. Zvěř drobná je na minimálních stavech. Trofejově zvěř není kvalitní v důsledku výskytu motolice, vázané právě na mokrá stanoviště.

Třeboňsko je známé rybníkářstvím

V pradávných časech tvořil krajinu dnešního Třeboňska les nebo močál, jenom místy se nacházela volná plocha k osídlení. Trvalo proto velice dlouho, než se člověku podařilo získat zde skutečně pevnou půdu pod nohama. Byla to tehdy absolutní periferie plná mokřadů, bažin, mlák, jezírek, rašeliníšť a bezedných močálů. Aby se zdejší krajina stala obyvatelnou, musely ustoupit nejen lesy, ale především bylo potřeba spoutat obrovské množství zde stojící i proudící vody. Asi těžko zjistíme, kdy v této oblasti vznikly vůbec první rybníky, ale jisté je, že už od poloviny 14. století známe dva: Bošilecký a Dvořiště. Je příznačné, že spolu se zakládáním rybníků se v archivních dokumentech objevují i doklady o čilém rybním obchodu. Ryby putovaly nejen po české zemi, ale i do Rakouska a Bavor. Již tehdy byl totiž třeboňský kapr výborným vývozním zbožím, ceněným široko daleko za hranicemi. Kdo se proslavil budováním rybníků víme. Byli to Štěpánek Netolický a Jakub Krčín. Ovšem to není zajisté všechno. Připomeňme si dalšího a neprávem opomíjeného stavitele Mikuláše Rutarda z Malešova, který vybudoval chlumeckou rybníční soustavu. Na Třeboňsku existuje v současné době více než 500 rybníků, od největšího, 490 ha velkého Rožmberka až po desítky

malých, často jen necelý hektar velkých rybníčků. Jejich celková plocha přesahuje 7200 ha, což je více než desetina plochy zdejší CHKO Třeboňsko.

Dlouhá lávka

Rybníky včetně systému naháněcích stok vznikly prací mnoha generací, které zde během staletí, především ve středověku, vytvořily zcela unikátní dílo. Rybníky byly zřizovány hlavně na místech bažinatých depresí. Jejich stavbou zde žijící druhy rostlin a živočichů nejenže nevyhynuly, ale vznikem rozsáhlých ploch různě hluboké vody se objevilo vhodné prostředí pro množství dalších druhů, které se sem postupně rozšířily. Z přírodovědeckého hlediska nejceněnější rybníky jsou chráněny v rezervacích. Nejznámější je Národní přírodní rezervace Velký a Malý Tisý, celý komplex rybníčních ekosystémů je dále chráněn především v rezervacích Staré jezero, Rybníky u Vitmanova, Rod, Ruda u Kojákovíc a v NPR Vizír. Třeboňsko je po celé Evropě známé svým rybníčním hospodářstvím, které vtisklo této části jihočeské krajiny charakteristický ráz. Zeměpisná poloha, podnebí, reliéf, hydrologické a geologické poměry vytvořily zde podmínky pro existenci rostlin a živočichů.

Peloid z třeboňských rašelinišť je využíván k léčebným účelům v lázních v Třeboni, kde se nachází dva lázeňské areály: moderní Aurora blízko rybníka Svět a starší Bertiny lázně v blízkosti Zlaté stoky. Léčí se zde nemoci pohybového ústrojí a nemoci páteře. Léčila se zde řada známých osobností, například manželé Havlovi, Jaromír Jágr či Naděa Konvalinková.

Třeboňsko má zvláště díky lesům a rybníkům mimořádně vhodné prostředí pro rekreaci, koupání například v rybníku Svět, Dvořiště a Koclířov, turistiku, cykloturistiku, vodáctví, rybaření, houbaření, tramping a myslivost. V informačních střediscích jsou k dispozici brožury a mapy s turistickými a cykloturistickými trasami. Centrem oblasti je bezesporu město Třeboň, vyhlášené svými památkami, jako například je zde zámek, kostel Sv. Jiljí s Třeboňskou madonou, Schwarzenberská hrobka...

Se vstřícností k pobytu turistů v lesích Třeboňska přistupuje i Lesní správa Třeboň realizací lesnického PROGRAMU 2000: vybudovala 9 přístřešků pro turisty, vyčistila studánky, opravila lávku „Dlouhý most“ přes Novou řeku v délce 22 m.

Bohatství a pestrost přírody Třeboňska

Na utváření krajiny Třeboňska se člověk podílel již od 12. století, a to zejména úpravami vodních poměrů původní močálovité krajiny, jejichž výsledkem je důmyslná síť umělých stok (například Zlatá stoka, Nová řeka) a množství rybníků, které dělají z Třeboňska centrum českého rybníkářství. Rozsáhlé rybníční soustavy s druhotně vytvořenými litorálními společenstvy se staly evropsky významným hnízdištěm i migrační zastávkou vodního ptactva. Oblast vyniká bohatostí mokřadní a vodní vegetace.

K nejcenějším biotopům Třeboňska patří rozsáhlá přechodová rašeliniště se zachovalými rostlinnými společenstvy (blatkové bory) a na ně vázanou faunou bezobratlých. Zachovány zůstaly z velké části i původní meandrující toky řek (např. Lužnice) s pravidelně

zaplavovanými nivami a zbytky lužních lesů i extrémně suché lokality vátých písků. Jsou tu vyhlášeny dva mokřady mezinárodního významu chráněné Ramsarskou konvencí (Třeboňské rybníky, Třeboňská rašeliniště).

Oblast je významná z hlediska ochrany řady ohrožených obratlovců, např. vydry říční a orla mořského. Vyvážená přírodní složka krajiny je na Třeboňsku vhodně doplňována poměrně řídkým osídlením a zachovalou unikátní architekturou historických měst (městská památková rezervace Třeboň) a vesnic. Přírodní i kulturní faktory tak vytvářejí z Třeboňska území mimořádné v evropském kontextu a dávají mu i vysoký rekreační potenciál. V oblasti je tradičně soustředěn výzkum ekologie mokřadů (Botanický ústav AV ČR), v poslední době bylo Třeboňsko zařazeno do mezinárodní sítě území dlouhodobého ekologického výzkumu (ILTER). CHKO Třeboňsko má rozlohu 700 km², rozkládá se v nadmořské výšce od 410 m u Veselí nad Lužnicí po 550 m na vrchu Homolce. V CHKO je 5 národních přírodních rezervací, národní přírodní památka, 21 přírodních rezervací a 6 přírodních památek

Na území LS Třeboň je například Přírodní památka Soví les o rozloze 20,3 ha. Na rašelině se tady udržel starší a druhově pestrý les v němž se vyskytují vzácné rostliny.

Bohatství a pestrost přírody Třeboňska si lze názorně ukázat na příkladu sov. Z celkem deseti druhů žijících na území ČR jich zde hnízdí osm. Jako predátoři, stojící na vrcholu potravní pyramidy, mají sovy nezastupitelné místo při udržování přírodní rovnováhy.

Ne že by snad voda v Lužnici a Staré řece ve vsi Stará Hlína (dnes část Třeboně) byla slaná. Ale něco na to přece jen bude - alespoň v pohádkách. Z jednoho ze zdejších mostů – v obci Stará Hlína - totiž v roce 1954 ve Werichově filmové pohádce Byl jednou jeden král, sypali pochopové do vody nasbíranou sůl. Nebyla to poslední pohádkové scéna na tomto pohádkovém mostě, neboť v roce 1999 z toho mostu házeli do vody zlého krále a princeznu v pohádce Z pekla štěstí.

Stará řeka - Lužnice u Bouckovny, v pozadí prales

Neustálým obnovám zdejších původně dřevěných mostů udělalo přítrž až postavení mostů zděných, jeden z kamených kvádrů, druhý z lomového kamene. Zasloužili se o to Schwarzenberkové, kterým Stará Hlína již od roku 1660 patřila. V roce 1781 dali postavit pětiobloukový most přes Lužnici (Starou řeku) a v roce 1799 čtrnáciobloukový (118 metrů dlouhý) přes záplavové území ramena rybníku Rožmberk (nynější rybník Vítek). Oba mosty jsou pravděpodobně dílem projektanta Ing. Josefa Rosenauera (* 1735; † 1804), který ve službách Schwarzenberků vyprojektoval na Šumavě i proslulý Schwarzenberský kanál.

Stezka přes lesy za paměti Vitorazska

S panem lesním správcem jsme se při putování po lesní správě na několika místech setkali s informačními tabulemi Historicko naučné stezky Paměti Vitorazska, na jejímž vybudování se lesní správa LČR podílela. Jedna z nich je na Nové Huti.

Lesní altánek na rozcestí u Nové Huti

Z bývalé osady Nová Huť toho mnoho nezbylo. Jedinou významnou stavbou, která se zde zachovala, je klasicistní zámeček, který patřil k chlumeckému panství a byl před první světovou často využíván majitelem tohoto panství Ferdinandem d'Este. S následníkem rakouského trůnu a s jeho častými vyjíždkami na koni do místních lesů je spojena řada pověstí o existenci a vlastnostech záhadné Ferdinandovy studánky. Nejznámější z nich je ta, podle které následník trůnu projížděl na koni po císařské stezce, která vedla z Vídně do Prahy. Při projíždce ho u potůčku, který vedl ke studánce, přepadla banda lupičů. Zloději ho chtěli zabít a zmocnit se velkého jmění, které bylo ve studánce ukryto. Peněz se nezmocnili, protože některé pošlapal kůň a jiné uštkla zmije. Ta prý dosud studánku hlídá před zloději. Peníze ukládané ve studánce prý vybíral jen Ferdinand d'Este. Po jeho smrti s penězi disponoval jeho synovec, který peníze používal na opravy císařských cest. Povídá se rovněž, že v zimě studánka nikdy nezamrzne, ale neví se proč. Ve sluneční den je na dně studánky vidět peníze. Kdo by se však pokusil se jich zmocnit, do roka zemřel. Povídá se ale také, že ve válce se napil vody ze studánky voják, válku přežil ve zdraví a vrátil se domů. Paradoxem však je, že právě Ferdinanda studánka nedokázala ochránit před atentátem v Sarajevu.

V okolí Nové Huti se v komplexu rozsáhlých lesů nacházejí dvě přírodní rezervace: PR Široké blato (116,9 ha) je situována směrem ke státní hranici s Rakouskem. Jedná se o jednu z nejcennějších lokalit reliktního blatkového boru s podrostem rojovníku bahenního na Třeboňsku. Tato lokalita je konečnou fází vývoje rašeliniště v nižších nadmořských výškách. Přírodní rezervace Bukové kopce (10,4 ha) nabízí fragment bučiny uprostřed komplexu hospodářského lesa s převahou jehličnanů. Tato rezervace je jedním z posledních zbytků květnaté bučiny s typickou květenou a faunou. Území reprezentuje východní okraj Třeboňské pánve se zvlněným reliéfem na výchozech krystalinika.

V pohraniční oblasti, kudy protéká divoká říčka, pravý přítok řeky Lužnice – Dračice, se zpracovávala železná ruda. V okolí obce Klikova se dobývala, u osady Františkov v hamru Na Mýti byla zpracována. V roce 1867 velká voda Dračice zničila hamr, jeho správce v zoufalství hodil do proudu řeky skříňku s penězi a v lese ukončil život. Chudobní lidé, kteří se bídě živili na malých políčkách podél Dračice, podle pověsti zapřáhli pár koní a pomocí háků obraceli balvany v řece a hledali poklad. Samozřejmě marně. Ale snad od té doby vyhlíží balvanité dno Dračice, jakoby je rozryla divoká saň.

Po stopách lesnické exkurze před sto lety

V létě je pobyt na bývalé hajence Bouckovně na břehu Staré řeky uprostřed rozsáhlých lesů asi tři kilometry od lesní správy příjemný. Na konci letošního března byl však trochu dobrodružný. Roční doba předpokládala příchod jara, oteplení. Proto jsem volil pro reportáž jižní Čechy. Místo jarního povětří na Třeboňsku řádil vítr, který přinášel sněhové vánice. Pan lesní správce mně k poctění za dlouhých ještě zimních večerů půjčil zajímavou knížku. Kolem chalupy se točila vichřice se všemi záhadnými průvodními zvuky, do okenní tabulky narážel patrně sýček, atmosféra jako stvořená ke čtení historické knížky.

Nahlédneme tedy do „Průvodce pro exkurze České lesnické jednoty odbývané dne 2. a 3. srpna 1909 do lesů knížecího Schwarzenberského svěřeneckého panství Třeboňského. Upravil František Heske, knížecí Schwarzenberský lesmistr v Třeboni.“

Vychutnejme si i poněkud archaickou češtinu v tomto průvodci:

„P.T. páni účastníci se shromáždili přesně o 6. hodině ranní na hrázi rybníka Světa před Novohradskou branou. Zřízení rybníka Světa stalo se za doby, kdy na Třeboňsku největší rybníky byly zakládány znamenitým rožmberským regentem Jakubem Krčínem z Jelčan. On přenesl předměstí, ležící na území nynějšího rybníka Svět na dnešní místo a uzavřel obě před Třeboní sbíhající se povodí rozsáhlou hrází. Tak povstal původní rybník Svět, mající mnohem větší rozsah a pokrývající vodní plochu 360 ha. Ježto však tento rozsah se neosvědčil, musil tento komplex již na počátku 17. století ve dva rybníky rozdělen býti, čímž povstaly nynější rybníky Svět (200 ha) a Opatovický (160 ha). Opatovický rybník je napájen Zlatou stokou a je krajinářsky nejmalebnější z celého Třeboňského panství.“

Nedaleko hráze rybníka Svět stávala knížecí parní pila, původně jednoduchá pila na zpracování špalků. V roce 1895 byla rekonstruována v rozsáhlý podnik, vybavený na tehdejší dobu moderními stroji. K pohonu sloužil Compoundův parní stroj o 100 HP, výstavní objekt Vídeňské světové výstavy z roku 1873. Ročně bylo na pile zpracováno až 18 tis. m³ kulatiny, z čehož připadaly dvě třetiny na borovici a jedna třetina na smrk a mimo to 600 m³ dubů. Kulatina se dodávala pile v celých délkách..

Těžba písku, v pozadí revitalizované porosty

Po prohlídce pily nasedli účastníci exkurze do připravených povozů a po krátké jízdě se dostali Pekelnou branou do Zámeckého revíru s 2 356.198 ha. Sloužil na něm jeden revírník, adjunkt, pět dominikálních hajných, jeden mladší a jeden rustikální hajný. Les dosud tvoří část oblasti rozsáhlých Zámeckých blat, která s blaty v revírech Svatá Barbora a Cep zaujímají přes 2000 ha. Slatinná půda je v tomto revíru kolem 6 m hluboká. Cesty byly stavěny na hatích a mostnících, pokrytých vrstvou hlinitého písku. Dále exkurze navštívila toho dne ještě revíry Svatá Barbora a Cep s příklady přirozeného zmlazení v lesním oddílu Ráj, a revír Hrdlořezy (to už je v současnosti sousední LS Nové Hradky). Na něm navštívila část rozsáhlých Borských blat, příkladu neodvodněných a neodkyselených náhorních slatin s borovicí bahenní (*Pinus uliginosa*). Slatě mají místy hloubku až 10 m. Kolem Hrdlořezské fořtovny účastníci exkurze dospěli k vlakové zastávce Hrdlořezy, odkud odjeli zvláštním vlakem na zastávku Třeboň město. Cesta probíhala písčinami revírů Cep a Zámecký. Na stanicích

Chlumec-Pilař a Suchdol byly velké sklady dříví, z nichž se zasílalo velké množství paliva do Vídně, Dolních Rakous, do Prahy a středních Čech.

Druhého dne se odjíždělo ráno o půl šesté z třeboňského náměstí a po půl hodině jízdy po erární Pražsko – Vídeňské silnici exkurze přijela na hráz Rožmberského rybníka, založeného v letech 1584 – 1590. Celková jeho plocha obnáší 720 ha, hráz je dlouhá 2430 m. Na západní straně pod hrází stojí obydlí baštyře, vedle něj stával ještě v roce 1886 bobří domek, ve kterém se chovali tehdy poslední bobři v Čechách. Přes revíry Kolenecký, Mlácký a Zámecký se exkurze dostala k Nové řece. To je uměle vybudované vodní koryto, které bylo vystavěno po založení rybníka Rožmberka, aby do něj nevtékala velká voda a byla odváděna přímo do Nežárky. Kromě toho napájí Nová řeka několik rybníků a sloužila také k plavení vorů. Ročně se po ní splavilo až 20 tis. m³ knížecího a na 30 tis. m³ cizího dříví. Protože Nová řeka byla majetkem Třeboňského panství, platili ostatní dopravci za splavení mírný poplatek. U samoty Leština je Nová řeka rozšířena, tvoří tu tzv. Rybník, na němž se převazovaly 2,5 m široké vory z horního toku Nové řeky na 5 m široké vory Lužnické nebo Nežárcké. Dlouhé byly 120 m.

Při příležitosti výročí této lesnické exkurze uspořádali pracovníci LS Třeboň po jejích stopách vyjížďku po její trase. Samozřejmě mnohé se v lese po těch sto letech změnilo. Dvě skupiny schwarzenberskými lesníky vysazených douglasek však dosud stojí ve své majestátnosti. Samozřejmě lesníci exkurzi neabsolvovali pěšky. Ale na rozdíl od starých fořtů nejeli v kočárech, ale na kolech. A bylo i veselo.

Životním osudem pěvkyně Emy Destinnové byl lesník

Ve zmíněné samotě Leština u Nové řeky žily rodiny lesních dělníků. Přátelila se s nimi nejslavnější česká pěvkyně všech dob – paní Ema Destinnová. Na Nové řece holdovala svojí velké vášni – lovu ryb.

Pěvecká diva Ema Destinnová často pobývala ve svém zámku ve Stráži nad Nežárkou a na své oblíbené místo to neměla daleko. Lesní správa se stará o prostředí kolem jejího kamenného památníčku u břehu Nové řeky, pod mohutným dubem. Nahlédněme trochu do soukromí Emy Destinnové, která byla úspěšná, bohatá, v soukromém životě však mnoho štěstí nezažila. Její největší a bohužel nenaplněnou láskou byl lesník Vilém Kunstovný. Tento lesní inženýr sloužil u Schwarzenbergů jako polesný a myslivec. Poprvé se setkali na divadelním představení ve Stráži. Byl z toho hezký vztah, měl však chybu. Mladý pan

fořt byl zasnoubený a nakonec dal přednost snoubence...

S lesním správcem Ing. Jaroslavem Slancem a jeho zástupcem Ing. Janem Dvořákem jsme podnikli malou exkurzi po lesích LS Třeboň a jejich zajímavých místech. Po odvozu dříví z několika kalamit

lesní správa nechala upravit cesty. V mnoha případech jsou na měkkém podloží na nich položeny dva pásy panelů. Aby po nich mohli cyklisté pohodlně projíždět, byl upraven střední pás mezi panely. Po jedné z cest jsme se na revíru Svatá Barbora dostali i k sousoší Svatého Huberta, postaveném na Schwarzenberském panství v roce 1919. Poblíž hájenky a sídla revíru Svatá Barbora lesníci vybudovali dřevěný altán a v jeho blízkosti upravují prostředí starého, ještě schwarzenberského, psího hřbitova.

Upravují lesní vodní plochy

V době připomínky Dne vody jsme nedaleko rakouských hranic na revíru Nová Huť na bývalém chlumském panství Ferdinanda d' Este navštívili za řekou Dračicí část kaskády čtyř starých lesních retenčních nádrží. Na jedné z nich "Spodním rybníčku" začne letos oprava hráze, vybudování regulačního zařízení a bezpečnostního přelivu, odbahnění dna a úprava cesty po hrázi. To všechno z prostředků PROGRAMu 2000. Z tohoto fondu byl již v loňském roce upraven horní, lesní „Třetí rybníček“ v místě zvaném "U Gráfů křížku". Opravu provedla ve vysoké kvalitě osvědčená jihočeská firma JIPAMA z Hrachoviště u Třeboně. Protože tato retenční nádrž leží na území CHKO Třeboňsko, bylo potřeba vyhovět jejím požadavkům: břehy musí být v přirozené formě, musely být zachovány mokřady, v nádrži nesmí být intenzivní chov ryb. Až se zanedlouho hráz a břehy opět zapojí do okolních porostů, bude mít nádrž kromě protipožární a hydrologické funkce i vysokou funkci krajinyotvornou a estetickou.

Povodí Vltavy provádí rekonstrukci rozdělovacího objektu Novořecké splavy.

Foto Marta Šrámková

Lesník musí vlastníky k obnově lesa motivovat

Na Lesní správě Třeboň jsme se mimo jiné setkali i s jedním ze dvou revírníků, kteří se věnují funkci odborného lesního hospodáře. Pan Ing. Jan Špulák působí na revíru OLH Třeboň západ. Požádal jsem jej o charakteristiku tohoto revíru:

„Revír, na kterém vykonávám funkci OLH v lesích drobných vlastníků, má výměru 1380 ha a rozkládá se na 20 katastrálních územích. Vlastníků je přes 600, jejich lesní majetky většinou nepřesahují výměru 3 ha. Z dřevin převažuje borovice, protože zastoupení smrku není vysoké, daří se udržet výskyt kůrovců v základním stavu.“

Jak se Vám s vlastníky komunikuje?

„Vlastníků je pestrá škála, od vzorných a zodpovědných až po různé zlatokopy, kteří po vytěžení nejeví o les další zájem. Samozřejmě nejraději volím osobní kontakt, při němž se snažím vlastníkovi poskytnout co nejvíce informací ke všemu, co je v jeho lese aktuálně potřeba udělat. V řadě případů však osobní domluva je málo platná, zejména v případech výzvy ke zpracování stromů napadených kůrovci či neochoty zalesnit holiny z těžeb, tam pak nezbývá než použít písemnou komunikaci. Vždy se však snažím nejdříve pochopit mentalitu vlastníka a jeho záměr s lesním majetkem. Velkým problémem v lesích drobných vlastníků se stává absence výchovných zásahů a stále větší výskyt neobnovených přestárých porostů, neboť vžitým ideálem selského lesa je les bez souší a zametený jako v parku. Dá to někdy práci vlastníky k těžbě či výchově přesvědčit.“

Jakou máte na to metodu?

„Trpělivé zdůvodňování a motivace, leckdy podložené ekonomickou kalkulací či odkazem na souseda ze vsi, který si nechal poradit a dnes je spokojen. Rovněž nabízím možnost čerpání příspěvků na hospodaření v lesích poskytovaných Jihočeským krajem, zejména v případě přesvědčování k výchovným zásahům či výsadbě MZD.“

Máte i nějaké úsměvné zážitky s majiteli lesů?

„Zejména starší lidé jsou přívětiví. Jedna babička mi do lesa přichystala svačinu, abych se prý trochu spravil. Jiná mi zase nabízela vnučku na vdávání... A jeden vlastník lesa nařkl lesníky, že si sem tam schovají pod větev nějaký ten strom pro sebe. Tak jsem mu vysvětlil, že se jedná o položený lapák.“

Bohužel ale nežijeme v zemi úsměvů...

„Také se snažím hlídat, aby nedocházelo k nezákonným těžbám, ke kterým nejvíce docházelo v 90. letech a dodnes tu zůstaly několikahektarové nezalesněné holiny. No a náš kraj je hojně navštěvován turisty a cyklisty. Zejména ti druzí si myslí, že lesní cesty jsou postaveny kvůli nim a mnohdy jsou až agresivní při setkání s lesním personálem. Každou chvíli dostanu vyhubováno, co tam jezdím, když je tu cyklostezka. Vystoupím, představím se a začnu vyprávět již nazpaměť naučenou frázi, že se nacházíme na lesní účelové komunikaci a její vlastník Lesy ČR dal Klubu českých turistů souhlas, aby zde vyznačil cyklostezku. Většině cyklistů to stačí a uklidní se. Nejsem přesvědčen, že osvěta veřejnosti v lesnictví je zaměřena správným směrem.“

Zbyde Vám při službě lidem a lesu a při rodině čas i na zájmy a koníčky?

„Věnuji se jihočeské lidové hudbě, zajímá mě historie jižních Čech, taky včelařím.“

Mezi mladšími lesníky bohužel mnoho včelařů není. To mne zajímá.

„Máte pravdu, že včelaři stárnou. Ale u nás doma se mně snad včelaře vychovat podaří. Dva starší synové mi rádi pomáhají. Mám 14 včelstev, nejsem žádný špičkový včelař, ale baví mě to.“

V posledních letech mě v předjaří nejvíce zlobí žluny, které mi dělají díry do úlů, nakonec jsem musel úly obehnat králíkářským pletivem.

První včely jsem dostal od dědy, kterému je nyní devadesát let. Když mně bylo osmnáct let a projevil jsem zájem včelařit, přivezl mně včely v úlu na zadním sedadle ve staré oktavii, česno zalepené jen izolepou... Co na včelách obdivuji? Klid, který i já musím při práci s nimi respektovat, řád a smysl odpovědnosti jednotlivce vůči celému včelstvu. Nadřazovat zájem celku nad zájmy jednotlivce, to by se mohli mnozí z nás od včel učit.“

Než jsme se rozloučili, tak mně Ing. Špulák pověděl:

„Třeboňsko je můj domov. Mnozí mi říkají, že je to kraj jednotvárný, ale to je pouze první pohled. Na ten druhý se dá zpod nánosů konzumu odkrýt jeho líbeznost a nevťiravé kouzlo. Je také dobře, že se na něj i z geobotanického hlediska konečně nahlíží jako na zcela unikátní oblast, které nemá jinde u nás obdoby. Je to vlastně tajga s typickou vegetací, žádná acidofilní doubrava. Vždyť kde jinde najdete metr vysoké borůvky?“

Jiří Junek

Chovatelská přehlídka trofejí

Ve dnech 14. a 15. března 2009 se v krásně vyzdobeném velkém sále budovy bývalého Okresního úřadu v Jeseníku konala tradiční „Chovatelská přehlídka trofejí spárkaté zvěře ulovené v honitbách na území okresu Jeseník za loveckou sezónu 2008“.

Celkem bylo na přehlídce představeno 583 trofejí, z toho 29 trofejí černé zvěře, 13 trofejí daňčí zvěře, 125 trofejí jelení zvěře, 356 trofejí srnčí zvěře, 42 trofejí mufloní zvěře, 12 trofejí lišek, 5 trofejí jezevců a 1 trofej psíka mývalovitého. Nejsilnější trofej u černé zvěře se mohou pochlubit v honitbě Stará Červená Voda (119,24 bodů CIC – stříbrná medaile). V Oboře Černý kopec ulovili daňka, jehož trofej dosáhla zlaté medaile a to v hodnotě 184,08 bodů CIC. Nejsilnější jelen v bodové hodnotě 175,05 bodů CIC (bronzová medaile) byl uloven v honitbě Bílá Voda - les.

V honitbě Javorník ulovili v lovecké sezóně 2008 nejsilnější trofej srnčí zvěře v bodové hodnotě 123,72 bodů CIC (stříbrná medaile). V lovu mufloní zvěře byli nejúspěšnější v Oboře Jesenické, kde ulovili zlatého muflona o 215,05 bodech CIC.

Každý rok se organizátoři snaží přehlídku zpestřit nějakou netradiční a zajímavou trofejí. V letošním roce to byla kůže a lebka vlka obecného, která byla hodnocena na výstavě v Brně v roce 1985 zlatou medailí.

Kromě vlastní přehlídky trofejí je přehlídka pro všechny myslivce společenskou událostí a příležitostí se potkat a pohovořit s kolegy o loveckých zážitcích. Pro navození příjemné atmosféry byla v sále připravena výstava fotografií z lesního prostředí autorů Jana Bajzy, pana Marečka a Jiřího Štrajta. Dále byly v průběhu této akce promítány krátké filmy s loveckou tematikou a Ing. M. Řeha připravil počítačovou prezentaci některých trofejí spárkaté zvěře ulovených v honitbách okresu Jeseník za posledních cca 40 let. V průběhu přehlídky vystoupili Soubory loveckých trubačů při LS Jeseník a LS Javorník. Aby byl výčet doprovodného programu kompletní, je ještě nutné zmínit prodej nožů (Ing. Kašpar, p. Maděrič), prodej mysliveckého oblečení (VÍTEX CZ AG) a loveckých zbraní (p. Obzina). Dále byl pro návštěvníky přehlídky připraven přehledný katalog trofejí ulovené spárkaté zvěře za loveckou sezonu 2008.

Již v průběhu příprav pamatovali organizátoři na nejmenší a ve dnech 12. a 13. března 2009 chystanou přehlídku trofejí navštívili žáci ze Základní školy v Bělé pod Pradědem a Základní školy Jeseník. Dětem se věnovali zaměstnanci Lesní správy Jeseník (Ing. Petr Kučák, Jan Eliáš, Ing. Jarmila Horčíčková, Ing. Josef Malinek), pan Oldřich Novobilský a Ing. Martin Řeha (státní správa myslivosti), kteří podali informace o práci lesníka, myslivce, o péči o zvěř, trofejích, děti si mohly ověřit své znalosti z poznávání druhů zvěře a i vyzkoušet vábení jelení zvěře. Na závěr byly pro děti připraveny otázky a tak každý mohl vyhrát drobný upomínkový předmět LČR, s.p. Během výše uvedených dvou dnů přehlídku zhlédlo více než 120 dětí.

Na pořádání chovatelské přehlídky spolupracoval MěÚ Jeseník, Lesy České republiky, s.p., LS Jeseník a LS Javorník, MS Šerák, Jesenická lesnická společnost a ČMMJ. Všem, kteří se podíleli na zdárném průběhu přehlídky, patří velké díky.

Ing. Jiří Přáček, Ph.D.,

lesní správce

Lesnické osobnosti – Ing. Jindřich Vojtěchovský

Ing. Jindřich Vojtěchovský, významný český lesnický taxátor, typolog, zasloužilý středoškolský pedagog a autor středoškolských lesnických učebnic a učebních pomůcek, bývalý člen kontrolní a revizní komise ústředního výboru Českého svazu ochránců přírody (ČSOP), bývalý předseda okresního výboru ČSOP v Trutnově, člen redakční rady časopisu Lesnická práce (1976-1979). Přispěl k rozvoji čs. i českého středního lesnického školství, především odbornými učebnicemi pro SLTŠ v ČSSR, zejména nejvíce práce zanechal na SLTŠ v Trutnově.

- nar. 14. května 1929 - Praha
- dětství v rodině otce lesmistra velkostatku hospitální nadace Fr. Ant. Sporcka v Kuksu a Choustníkově Hradišti, Trutnovsko poprvé
- květen 1945 přijat na Státní vyšší lesnickou školu v Písku

- 1945-1946 předškolní praxe na lesním velkostatku úpického průmyslníka Richarda Morawetze u lesního úřadu ve Světlé nad Sázavou
- 1946-1950 studium na Státní vyšší lesnické škole v Trutnově, 1950 maturita s vyznamenáním, Trutnovsko podruhé
- 1950-25. 10. 1954 2. státní zkouška na fakultě lesního inženýrství ČVUT v Praze, lesní inženýr, červený diplom, s vyznamenáním, základní vojenská služba během vysokoškolského studia
- listopad 1954 – 28. únor 1964 Lesprojekt, nyní Ústav pro hospodářskou úpravu lesů (ÚHÚL) Brandýs nad Labem, pobočka Hradec Králové, lesní taxátor, typolog, zařizovatel, vedoucí inženýr pracovní sekce hospodářské úpravy lesů (HÚL)
- 1960 složení státní zkoušky pro odborné lesní hospodáře
- 1960-1963 zpracování LHP LHC Trutnova školního polesí SLTŠ Trutnov, Trutnovsko potřeť
- 1. 3. 1964 – 30. 6. 1994 středoškolský profesor Střední lesnické technické školy Trutnov-Trutnovsko počtvrté a definitivně, v Trutnově se usídlil s manželkou, svatba r. 1963, tři děti
- 1965-1967 postgraduální studium (PGS) pěstování a hospodářské úpravy lesů ve Vědeckém lesnickém ústavu (VLÚ) v Kostelci nad Černými lesy
- 1967-1970 doplňkové pedagogické studium na katedře pedagogiky Vysoké školy zemědělské v Praze, aprobace Lesnictví a Chemie
- 30. 4. 1968 člen kolektivu SLTŠ Trutnov oceněného státním vyznamenáním Za vynikající práci
- 1970-1974 učitel pověřen vedením učebních praxí na SLTŠ Trutnov
- 1973-1975 PGS tvorba a ochrana životního prostředí na VLÚ v Kostelci nad Černými lesy
- 1.9. 1974 – 31.8. 1991 pedagogický zástupce ředitele SLŠ Trutnov
- 2letá cyklická příprava při KPÚ Hradec Králové pro vedoucí pracovníky ve školství
- k 1.7. 1994 odchod ze SLŠ Trutnov, starobní důchod

Publikační činnost

Ing. J. Vojtěchovský je autorem a spoluautorem 13 učebnic a učebních pomůcek pro SLTŠ (1972-1992) vydaných Státním zemědělským nakladatelstvím v Praze, Příroda v Bratislavě, Komenium, Učebné pomůcky apod. Slovenské překlady vyšly v Bratislavě a pomůcky (transparenty) v Banské Bystrici.

Ve stručném výčtu jsou to: Lesnická taxace (spoluautor Ing. H. Neuman, 1972, slovensky 1973); Geodezie pro SLTŠ (spoluautor Ing. J. Valkoun, 1973); 105 fotografií pro instruktážní učebnici pro žáky LOU Montáž a demontáž jednomužné motorové pily Husquarna 180 S (kolektiv vedený M. Karasem, 1973); soubor tří barevných transparentů Rozdělení a plánování těžeb (1979); Hospodářská úprava lesů, 1. díl (1980, slovensky 1981); Dendrometrie (text pro pomaturitní studium, 1981); Hospodářská úprava lesů, 2. díl (spoluautor Ing. V. Piovarči, 1982); Základy hospodářské úpravy lesů (pro pomaturitní studium, 1983); soubor 22 barevných transparentů Rozdělení a plánování těžeb (Praha, Komenium 1983, resp. Banská Bystrica 1986); Hospodářská úprava lesů. Praktická cvičení (spoluautor Ing. K. Kotek, 1987); Praktická cvičenia z hospodárskej úpravy lesov (spoluautoři K.

Kotek, V. Piovarči, slovensky 1988); Lesnická geodézie (spoluautor Ing. J. Valkoun, 1992); stat' Hospodářská úprava lesů v Příručce pro majitele lesů (spoluautor Ing. J. Sixta, 1992). - Ing. J. Vojtěchovský lektoroval celkem pět rukopisů učebnic v letech 1972 – 1980.- Autobiografická vzpomínka J. Vojtěchovského Padesátileté putování lesnictvím in almanach Šedesát let lesnického školství v Trutnově 1945-2005, s. 90-93.

PhDr. Jiří Uhlíř

Aktualizace platných norem - duben 2009

Odebírané řady

01 09 Environmentální management

48 Lesnictví

49 Průmysl dřevozpracující

73 Navrhování a provádění staveb

75 Vodní hospodářství

Odvětvové technické normy

TNV 75 Vodní hospodářství

TNO 83 Odpadové hospodářství

V měsíci březnu došlo k aktualizaci těchto norem:

Nové normy

ČSN P CEN/TS 15119-1 (49 0094) Trvanlivost dřeva a výrobků na bázi dřeva – 2.2009

ČSN P CEN/TS 15119-2 (49 0094) Trvanlivost dřeva a výrobků na bázi dřeva – 2.2009

ČSN EN 14342+A1 (49 2109) Dřevěné podlahoviny – 2.2009

ČSN 721810 Prvky z přírodního kamene pro stavební účely – 11.1987

ČSN EN 197-1 (72 2101) Cement – 6.2001

ČSN EN 998-2 (72 2401) Specifikace malt pro zdivo – 11.2003

ČSN EN 771-6 (72 2634) Specifikace zdicích prvků – 3.2006

ČSN EN 845-3 + A1 (72 2710) Specifikace pro pomocné výrobky pro zděné konstrukce – 9.2008

ČSN EN ISO 3382-2 (73 0534) Akustika – Měření parametrů prostorové akustiky – 2.2009

ČSN EN ISO 10211 (73 0551) Tepelné mosty ve stavebních konstrukcích – 2.2009

ČSN EN ISO 14683 (73 0561) Tepelné mosty ve stavebních konstrukcích – 2.2009

ČSN EN ISO 13789 (73 0565) Tepelné chování budov – 2.2009

ČSN EN ISO 10456 (73 0574) Stavební materiály a výrobky – 2.2009

ČSN EN 1993-3-1/NA (73 1431) National Annex – Eurocode 3: Design of Steel Structures – 2.2009

ČSN EN 1993-3-2/NA (73 1432) National Annex – Eurocode 3: Design of Steel Structures – 2.2009

ČSN EN 1999-1-1 (73 1501) Eurokód 9: Navrhování hliníkových konstrukcí – 2.2009

ČSN EN 1999-1-3 (73 1501) Eurokód 9: Navrhování hliníkových konstrukcí – 2.2009

ČSN EN 1090-3 (73 2601) Provádění ocelových konstrukcí a hliníkových konstrukcí – 3.2009

ČSN EN 13384-1 + A2 (73 4206) Komíny – Tepelně technické a hydraulické výpočtové metody – 2.2009

ČSN EN 1857 + A1 (73 4208) Komíny – Konstrukční díly – 2.2009

ČSN EN 14989-2 (73 4242) Komíny – 2.2009

ČSN P CEN/TR 14383-2 (73 4400) Prevence kriminality – 2.2009
ČSN EN 12697-12 (73 6160) Asfaltové směsi – Zkušební metody pro asfaltové směsi za horka – 2.2009
ČSN EN 15528 (73 6330) Železniční aplikace – 2.2009
ČSN 73 6506 Zatížení vodohospodářských staveb ledem – 8.1972
ČSN EN 12812 (73 8108) Podpěrná lešení – 2.2009
ČSN EN 15500 (73 8536) Řízení vytápění, větrání a klimatizace – 2.2009
ČSN EN 13194 (75 5829) Chemické výrobky používané pro úpravu vody určené k lidské spotřebě – 2.2009
ČSN EN 12672 (75 5830) Chemické výrobky používané pro úpravu vody určené k lidské spotřebě – 2.2009
ČSN EN 12933 (75 5839) Chemické výrobky používané pro úpravu vody určené k lidské spotřebě – 2.2009
ČSN EN 12678 (75 5840) Chemické výrobky používané pro úpravu vody určené k lidské spotřebě – 2.2009
ČSN EN 12931 (75 5841) Chemické výrobky používané pro úpravu vody určené k lidské spotřebě – 2.2009
ČSN EN 12932 (75 5842) Chemické výrobky používané pro úpravu vody určené k lidské spotřebě – 2.2009
ČSN EN 13176 (75 5882) Chemické výrobky používané pro úpravu vody určené k lidské spotřebě – 2.2009
ČSN 75 7455 Jakost vod – Stanovení dusičnanů – 3.2009
ČSN 75 7623 Jakost vod – Stanovení radia 226 emanometricky bez koncentrování – 3.2009
ČSN 75 7835 Jakost vod – Stanovení termotolerantních koliformních bakterií a Escherichia coli – 3.2009
ČSN ISO 24510 (75 9000) Služby pro dodávku pitné vody a zneškodňování odpadních vod – 3.2009
ČSN ISO 24511 (75 9001) Služby pro dodávku pitné vody a zneškodňování odpadních vod – 3.2009
ČSN ISO 24512 (75 9002) Služby pro dodávku pitné vody a zneškodňování odpadních vod – 3.2009

Opravy a změny norem

ON 72 1805 Povrchové úpravy kameňov – 12.1988 Zrušená norma
ON 72 1861 Kámen pro zdivo a stavební účely – Lomový kámen – 11.1969 Zrušená norma
ON 72 1862 Kámen pro zdivo a stavební účely – Kopáky – 11.1969 Zrušená norma
ON 72 1863 Kámen pro zdivo a stavební účely – Haklíky – 11.1969 Zrušená norma
ON 72 1864 Kámen pro zdivo a stavební účely – Kvádry – 11.1969 Zrušená norma
ČSN 72 2430 Malty pro stavební účely – 6.1982 Zrušená norma
ČSN 72 2441 Zkouška zpracovatelnosti čerstvé malty – 1.1970 Zrušená norma
ČSN EN 13501-5 (73 0860) Požární klasifikace stavebních výrobků a konstrukcí staveb – 3.2009 Oprava 2
ČSN EN 1993-3-1 (73 1431) Eurokód 3: Navrhování ocelových konstrukcí – 2.2009 Oprava 1
ČSN EN 1994-1-2 (73 1470) Eurokód 4: Navrhování spřažených ocelobetonových konstrukcí – 2.2009 Oprava 2
ON 73 3252 Provádění a kontrola konstrukcí z kamene – 7.1987 Zrušená norma
ČSN EN 1994-2 (73 6210) Eurokód 4: Navrhování spřažených ocelobetonových konstrukcí – 2.2009 Oprava 1
ČSN 75 7143 Jakost vod – Jakost vod pro závlahu – 2.2009 Změna Z1
Seznam všech platných norem (pouze výše zmíněných vybraných řad) je na intranetu v sekci Archiv LČR. –
program sgArchiv IW – sekce normy.

Ivo Šlesinger